100 DE PERSONALITĂȚI

Oameni care au schimbat destinul lumii

Apariție săptămânală
5,99 LEI / 29,99 MDL

11

ALEXANDRU CEL MARE

DeAGOSTINI

100 DE PERSONALITĂȚI
Oameni care au schimbat destinul lumii

Alexandru cel Mare

Numărul 11

Pentru orice informație sau lămurire,
contactati-ne la telefonul: **(021) 40.10.888** sau trimiteți un e-mail la info@deagostini.ro
Servicii pentru clienți: de luni până vineri, între orele 10:00 - 15:00
Pentru o mai bună deservire solicitați întotdeauna publicația de la același punct de vânzare și informați vânzătorul asupra intenției de a cumpăra și aparițiile următoare.
Pentru orice informație, lămurire, înlocuire de exemplare sau comenzi de numere anterioare, sunați-ne la tel. **(021) 40 10 888**
Pentru informații și comenzi de numere anterioare, cititorii din Republica Moldova pot suna la **(022) 21.07.98** - Paramedia, Chișinău.

Vizitați site-ul nostru la adresa

www.deagostini.ro

EDIȚIE SĂPTĂMÂNALĂ
EDITURA: De AGOSTINI HELLAS SRL
EDITOR: Petros Kapnistos
MANAGER ECONOMIC: Fotis Fotiou
MANAGER DE REDACȚIE ȘI PRODUCȚIE: Virginia Koutroubas
ADRESĂ: Vuliagmenis 44-46, 166 73 Atena
MARKETING MANAGER: Michalis Koutsoukos
PRODUCT MANAGER: Nasita Kortesa
COORDONATOR DE PRODUCȚIE: Carolina Poulidou
MANAGER DISTRIBUȚIE: Evi Boza
MANAGER LOGISTICĂ ȘI OPERAȚII: Dimitris Pasakalidis
COORDONATOR LOGISTICĂ ȘI OPERAȚII: Antonis Lioumis

ADAPTARE PENTRU LIMBA ROMÂNĂ:
Fast Translate, Best Communication Media SRL
DTP: RAY
TIPĂRIRE ȘI LEGARE: NIKI EKDOTIKI S.A.
DIRECTOR DE PRODUCTIE TIPOGRAFIE: STELIOS KRITSOTAKIS

IMPORTATOR: Media Service Zawada S.R.L
Country Manager: Mariana Mihălțan
Marketing Manager: Adina Bojică
Redactor: Gabriela Muntean
Distribution Manager: Dan Iordache
ADRESA: str. Louis Pasteur nr. 38, et.1, ap.5, sector 5, București, România
Telefon: (+40) 21 318 7398
DISTRIBUITOR: Hiparion S.A.

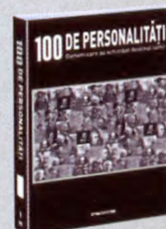

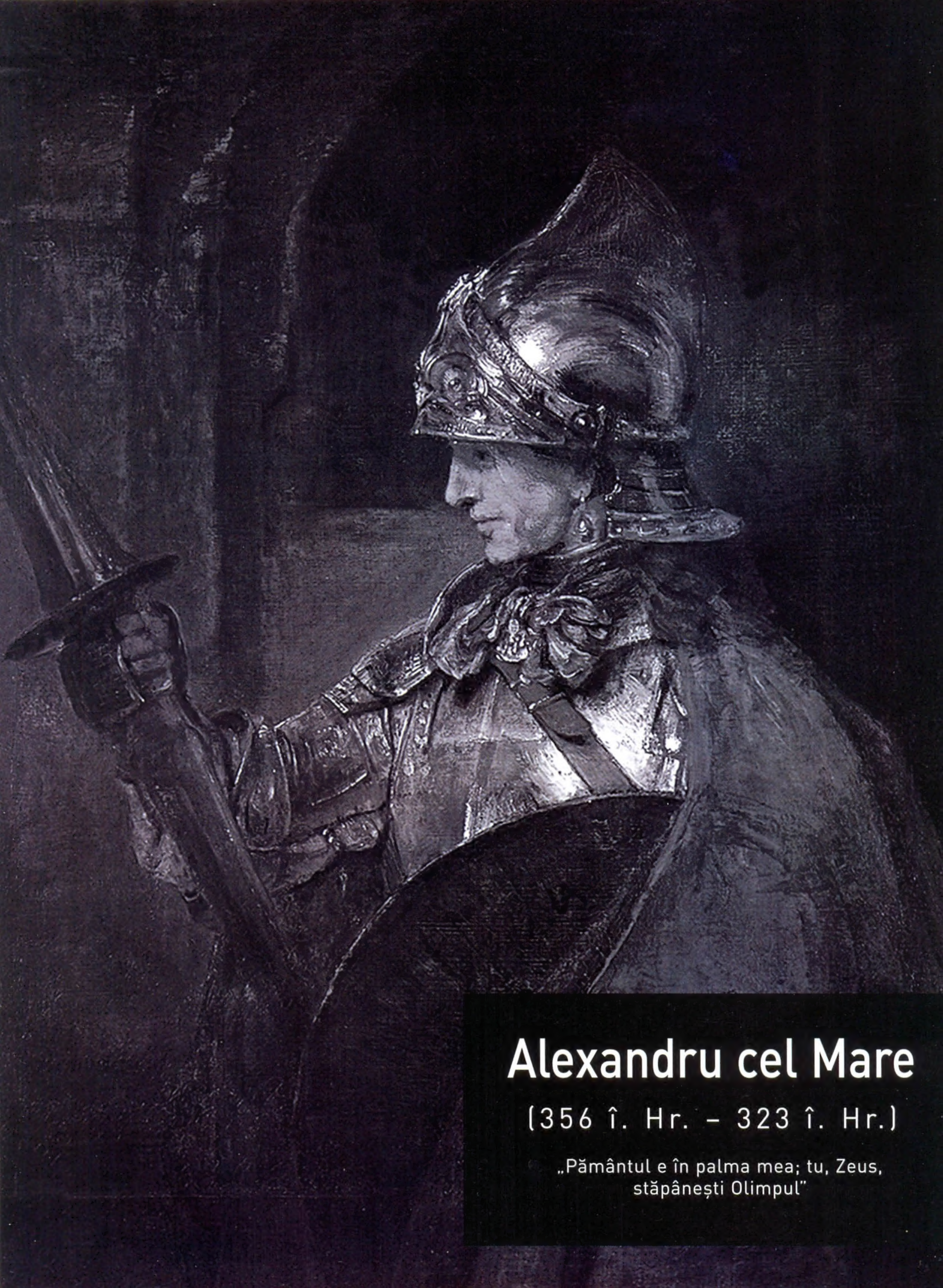

ISSN: 1791-0765

Fotografii: Uniphoto Press, Corbis Japan

Prețul numerelor
Prețul primului număr: 2,99 LEI / 14,50 MDL
Prețul celui de-al doilea număr și al tuturor celorlalte numere: 5,99 LEI / 29,99 MDL

Alexandru cel Mare

(356 î. Hr. – 323 î. Hr.)

„Pământul e în palma mea; tu, Zeus, stăpânești Olimpul"

Alexandru cel Mare

Viața și vremurile

PROLOG

ÎN SECOLUL AL IV-LEA Î.HR. Macedonia era o regiune dintr-un colț îndepărtat al Greciei, înapoiată din punct de vedere cultural. Deși a capturat multe orașe grecești, datorită armatei bine antrenate și valoroase și a regelui ambițios, odată ce regele a fost asasinat, zona a căzut pradă neorânduielii.

Tânărul de 20 de ani care a moștenit coroana își eclipsa tatăl prin ambiție și iscusință. Alexandru, noul rege de o rară îndrăzneală, a îngenuncheat opoziția internă.

Alexandru a provocat la război cel mai mare imperiu din acele timpuri, Persia, și a supus întreaga regiune în numai câțiva ani. Prin cuceriri, a creat un imperiu care se întindea pe trei continente, și a fost fondatorul culturii elene, care a dat naștere unei arte de sine stătătoare. A fost cel mai mare spirit revoluționar din istoria culturală, și, de la o vârstă fragedă, rivaliza deja cu eroii mitici. Spre sfârșitul vieții, aproape că a fost declarat zeu, un rege între regi.

Așadar, ce fel de viață a dus Alexandru cel Mare?

TABEL CRONOLOGIC

1200 î.Hr	Războiul Troian
490 î.Hr	Izbucnește Războiul Persan
480 î.Hr	Bătălia de la Termopile
431 î.Hr	Începutul Războiului Peloponesian
386 î.Hr	E semnat tratatul de pace (Pacea Regelui), care pune capăt Războiului Corintian din Grecia antică
359 î.Hr	Este încoronat tatăl său, Filip al II-lea
356 î.Hr	Se naște Alexandru
Aproximativ 343 î.Hr	Aristotel îi devine tutore
342 î.Hr	Expediția lui Filip al II-lea în Tracia
338 î.Hr	Filip al II-lea devine conducătorul întregii Grecii
	Bătălia de la Chaeronea
336 î.Hr	Darius al III-lea este încoronat rege al Persiei
	Filip al II-lea este asasinat
	Alexandru este încoronat rege al Macedoniei
335 î.Hr	Controlează revolta din Grecia
334 î.Hr	Bătălia de pe Granicus
	Își începe expediția in Est
333 î.Hr	Bătălia de la Issos
332 î.Hr	Este cucerit Egiptul
331 î.Hr	Intră triumfător în Babilon
	Bătălia de la Gaugamela
330 î.Hr	Este asasinat Darius al III-lea
	Cucerirea Persepolisului
327 î.Hr	Se căsătorește cu Roxana
326 î.Hr	Se luptă cu Porus, conducător indian
324 î.Hr	Ceremonie de căsătorie în masă oficiată la Susa
323 î.Hr	Izbucnește războiul de succesiune
	Alexandru moare la Babilon
312 î.Hr	Dinastia Seleucidă pune bazele Siriei
305 î.Hr	Dinastia Ptolemaică pune bazele Egiptului
304 î.Hr	Dinastia Antigonidă pune bazele Macedoniei
168 î.Hr	Dinastia Antigonidă pierde Macedonia
63 î.Hr	Dinastia Seleucidă pierde Siria
30 î.Hr	Dinastia Ptolemaică pierde Egiptul

Începutul stăpânirii lumii de către aprigul şi tânărul rege

Alexandru s-a născut ca prinţ al Macedoniei şi, moştenind ambiţia şi forţa în luptă a tatălui său, a devenit rege la douăzeci de ani. Prin atacuri îndrăzneţe şi printr-un spirit războinic dur, a nimicit capitala celui mai mare imperiu în doar patru ani. Apoi şi-a extins teritoriul în Asia Centrală şi în India.
Când a murit, încă în floarea vârstei, la treizeci şi doi de ani, imperiul său crescuse şi se întindea pe trei continente. Cum şi-a dobândit acest rege al cuceritorilor vastul teritoriu în acea eră îndepărtată?

Prințul cel războinic

Ambiţia tatălui

ALEXANDRU, care avea să fie supranumit mai târziu „cel Mare", s-a născut în anul 356 î. Hr., fiu al regelui Macedoniei, în nordul Greciei. În acea perioadă, Grecia dezvolta o civilizație plină de măiestrie, având ca centru orașele-state Atena și Teba și era universal recunoscută drept cea mai avansată zonă din lumea vestică. Macedonia, o țară muntoasă, era la doar o aruncătură de băț depărtare. Macedonenii își doreau cu ardoare cultura Greciei și, de fapt, se considerau ca făcând parte din Grecia.

Totuși, orașele grecești priveau țara de la granița nordică ca fiind un pământ complet sălbatic și necultivat. Aceasta se datora diferenței clare dintre stilurile de viață macedonean și grecesc. Macedonenii purtau haine din piele de oaie, iar viața lor depindea de pășuni. Sistemul politic, de asemenea, nu era atât de democratic ca în Atena, guvernarea fiind împărțită între rege și aristocrație. Din acest motiv, grecii urau ideea de a-și împărtăși prețioasa cultură cu cea a Macedoniei.

▾ O monedă gravată cu efigia lui Filip al II-lea, tatăl lui Alexandru

Din cauza nivelului scăzut de dezvoltare, Macedonia nu se bucura de prietenia Greciei, dar îi era net superioară într-un singur domeniu. Acesta era armata. În lanțurile muntoase din nordul Macedoniei trăiau niște triburi sălbatice, care trebuiau să invadeze mai întâi Macedonia pentru a ajunge în Grecia. În consecință, ca poartă spre nordul Greciei, Macedonia a trebuit să ducă nenumărate bătălii cu diferite grupuri etnice, ceea ce a făcut, în mod natural, ca armata ei să fie mai puternică.

După ce a ajuns la tron, în 336 î. Hr., Alexandru a continuat antrenarea dură a trupelor sale, obiectiv asumat în trecut de tatăl său. Ambițiosul rege putea folosi puterea armată a triburilor locale în scopuri tiranice, extinzându-și astfel zona de influență. El și-a extins limitele de autoritate pe care le avusese până atunci și a transformat curtea macedoneană într-un sistem despotic. Ulterior, armata macedoneană a avansat în mod agresiv în zonele din jurul țării. Începând cu Atena, orașele grecești priveau cu îngrijorare crescândă modul în care macedonenii continuau să își lărgească teritoriul, și au trimis trupe aliate pentru a ține în loc această expansiune. Totuși, în 338 î. Hr., Filip al II-lea i-a înfrânt în bătălia de la Chaeronea. Folosind această victorie ca pretext, Filip a pus bazele unei alianțe – Liga din Corint. Prin această alianță a asigurat întâietatea Macedoniei asupra Greciei și a fost, în esență, o declarație a cuceririi Greciei. Macedonia domnea peste Grecia, la care aspirase de atâta timp.

▴ Nașterea prințului Alexandru a fost surprinsă într-o pictură din secolul al XV-lea

Munții Macedoniei, la nord de Muntele Olimp. Macedonia era divizată în Macedonia de Jos și Macedonia de Sus. În zilele noastre, părți din Macedonia de Jos aparțin Greciei, în timp ce Macedonia de Sus a devenit Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei.

Celebrul tutore personal

Filip a avut multe soții, acestea dăruindu-i mulți fii înainte de nașterea lui Alexandru. Totuși, de vreme ce Alexandru era fiul soției sale oficiale, multe speranțe au fost investite în el, tatăl său fiind foarte exigent. I-a fost dată cea mai bună educație spartană posibilă. Filip era foarte sever, și se povestea că l-a aruncat pe Alexandru în mijlocul unui grup de lei. În fiecare zi, Alexandru pleca înainte de răsăritul soarelui, după ce mâncase doar un mic dejun frugal. Zilele treceau, îndeplinirea îndatoririlor militare stricte, împreună cu alți tineri, fii de nobili, ocupându-i cea mai mare parte a timpului. În vreme ce era antrenat să comande și să conducă soldați, el s-a apropiat mai mult de tatăl său. Datorită acestui tip de viață, a dezvoltat o constituție robustă și a deprins tradițiile militare.

Filip i-a oferit lui Alexandru educația unui rege, printr-un tutore excelent. Deși avusese deja mai mulți dascăli, nici unul nu se ridicase la așteptările regelui. După ce a căutat în toată Grecia, el l-a provocat pe Aristotel, un savant foarte respectat și versatil, binecuvântat cu cea mai luminată minte din Grecia. Aristotel s-a dus în Macedonia și i s-a acordat o simbrie considerabilă pentru a-i forma prințului o cunoaștere cât mai largă asupra tuturor subiectelor, de la filozofie la politică, și de la biologie la astronomie. Lui Alexandru i-a plăcut astronomia, și se spune că adora rolul pe care l-a jucat Ahile în poemul epic Iliada. Astfel, el a ajuns un mare prinț, capabil să mânuiască și pana și sabia. În 340 î.Hr , la doar șaisprezece ani, a devenit reprezentantul regelui și și-a petrecut următorii doi ani luptând ca general în bătălia de la Chaeronea.

Omul-cheie

INCRATES

Ambiția lui Filip de a invada Estul nu se născuse din senin. În acele vremuri, o anumită viziune prindea contur printre locuitorii Greciei. Aceasta era că „sărăcirea solului Greciei însemna că nu există destul teren arabil pentru a susține creșterea populației. În consecință, grecii nu mai pot progresa". Nu se știe dacă lucrurile se întâmplau într-adevărat așa sau nu, dar grecii erau foarte îngrijorați și pesimiști în ceea ce privește viitorul lor. Soluția a părut să fie teoria expansiunii către est, „invadarea vastei Persii și extinderea ariei unde grecii ar putea trăi". Incrates (436 – 338 î. Hr.) ar trebui, de asemenea, numit ca făcând parte dintre cei ce avansau această teorie. Incrates era un cunoscut a lui Filip și, într-o scrisoare adresată acestuia, i-a scris despre sprijinul său înflăcărat pentru această teorie. Ca urmare, ambiția lui Filip a fost moștenită de fiul său, Alexandru, ceea ce a dus la expediția acestuia în Persia.

Filozoful Incrates se ocupa de o academie în Atena și nu avea o părere prea bună despre Aristotel, al cărui tutore fusese rivalul său, Platon. I-a scris lui Filip o scrisoare în această privință. „Mă întreb dacă omul căruia i-a fost lăsată în seamă educația prințului este obsedat în mod deschis de cercetarea fizică". Astfel îl „sfătuiește" pe rege să nu îl lase pe Alexandru să îl idolatrizeze pe Aristotel, al cărui punct forte era metafizica.

▲ Incrates a subliniat nevoia expediției din Est pentru a lărgi aria locuibilă pentru greci și superioritatea culturii grecești

Război de pedepsire

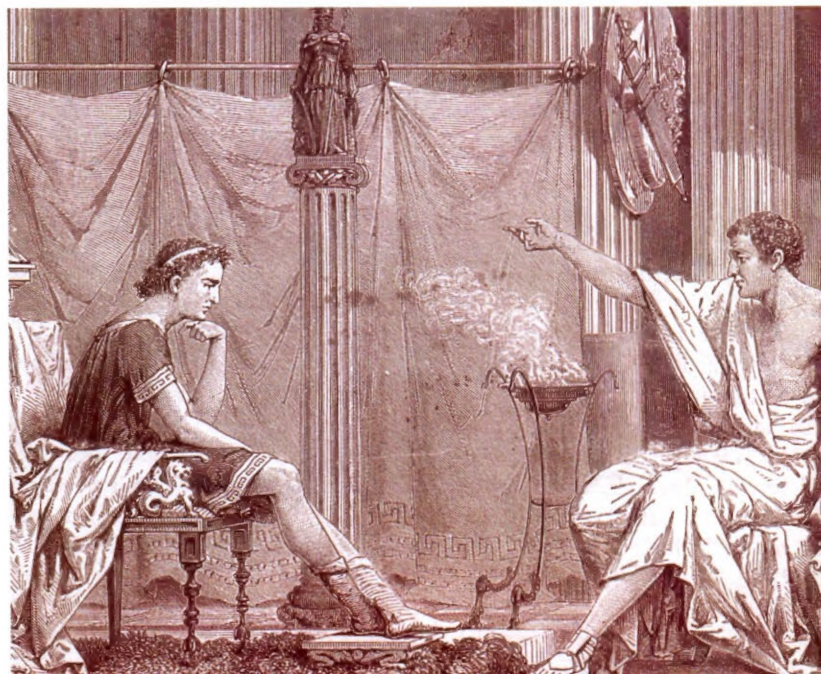
Ambițiile lui Filip nu s-au oprit la cucerirea Greciei. Privirile lui s-au oprit, apoi, asupra Asiei Mici. În Asia Mică trăiau greci venerabili și venerați, în special în regiunea de coastă a Mării Egee, dar, la acea vreme, Persia ajunsese să guverneze regiunea prin forță. El plănuia să elibereze regiunea de sub controlul Persiei. În 336 î. Hr., Filip a declarat începutul „Războiului de pedepsire", trimițându-și armata în Asia Mică. Probabil că a părut ciudat să porți un război de pedepsire, dar asta însemna, de fapt, o răzbunare pentru lunga istorie a guvernării persane asupra grecilor. Cu alte cuvinte, Alexandru era urmașul civilizației grecești și era considerat conducătorul tuturor grecilor.

Dar, în mijlocul pregătirilor pentru război, un incident major a avut loc la curtea macedoneană. Filip a fost atacat de unul dintre servitori, un nobil macedonean, murind astfel prematur.

◄ Un tablou din secolul al XV-lea reprezentându-l pe Alexandru încălecând calul său preferat. Ca prinț al țării militariste Macedonia, s-a antrenat continuu în artele militare de la o vârstă fragedă

▼ Tutorele personal, Aristotel, cu prințul Alexandru. Prințul acorda un interes special Științelor Naturale

Începutul expediției spre locuri îndepărtate

Urcarea pe tron

MOTIVUL DIN SPATELE ASASINĂRII LUI FILIP a fost neclar, dar a existat teoria că mama lui Alexandru, Olympia, a fost creierul din spatele complotului. În acea perioadă, Filip își luase o nouă soție și intenționa să-i dea tronul în calitate de soție oficială, îndepărtând-o astfel pe Olympia. În acest mod, era foarte probabil ca un prinț născut de această nouă soție să moștenească tronul. Se spune că Olympia a luat inițiativa și l-a ucis pe Filip. Se spunea chiar că Alexandru ar fi fost implicat în complot. O altă teorie îl implica pe regele Persiei, dar realitatea încă nu se cunoaște.

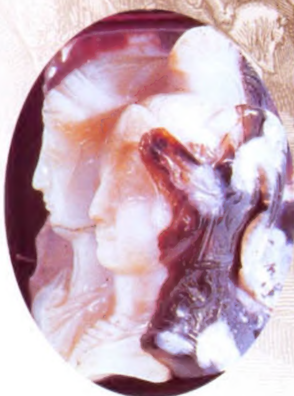
Oricare ar fi adevărul, moartea neașteptată a acestui bărbat cu o putere copleșitoare, care cucerise toată Grecia, a lăsat țara în haos. Expediția spre Asia Mică a fost anulată imediat. În timp ce Grecia era pierdută în aceste frământări, o revoltă a izbucnit în Tracia, la nord de Macedonia. Curtea macedoneană s-a grăbit să convoace o întâlnire pentru a hotărî succesorul la tron și l-a ales pe tânărul de douăzeci de ani, Alexandru.

O ambiție moștenită

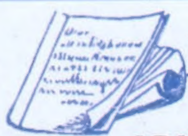
Au fost voci care au protestat împotriva alegerii unui rege tânăr. Oponenții susțineau un alt prinț și au conspirat împotriva lui Alexandru. Folosind puterea celor mai apropiați nobili și a armatei, Alexandru a eliminat membrii opoziției, unul câte unul. După aproximativ trei luni, a înăbușit revolta din Macedonia și și-a îndreptat eforturile către controlarea revoltei din Tracia.

În timpul lui Filip al II-lea, Tracia era regiunea cea mai nordică a Macedoniei. Alexandru și-a părăsit palatul și i-a condus pe soldații de elită ai tatălui său în nord. Totuși, urmărind acțiunile sale, tulburările s-au mutat la sud. Au fost revolte în cele mai importante orașe, inclusiv în Atena și Teba. Dacă revolta se întindea în toată Grecia, Liga din Corint nu avea să fie nimic mai mult decât o alianță slabă și s-ar fi destrămat cu siguranță. Toate succesele lui Filip erau amenințate. Totuși, Alexandru avea mult mai multe resurse decât și-au închipuit dușmanii săi. El a suprimat repede revolta din Tracia și, fără întârziere, a recucerit-o. Apoi s-a îndreptat spre Teba, obligând orașul să se predea cu viteza fulgerului.

Nu a arătat nicio milă în pedepsele date. Orașul a fost complet distrus și oamenii rămași au fost vânduți ca sclavi.

▲ O camee gravată cu chipul lui Alexandru și al mamei sale, Olimpia

Versiune diferită

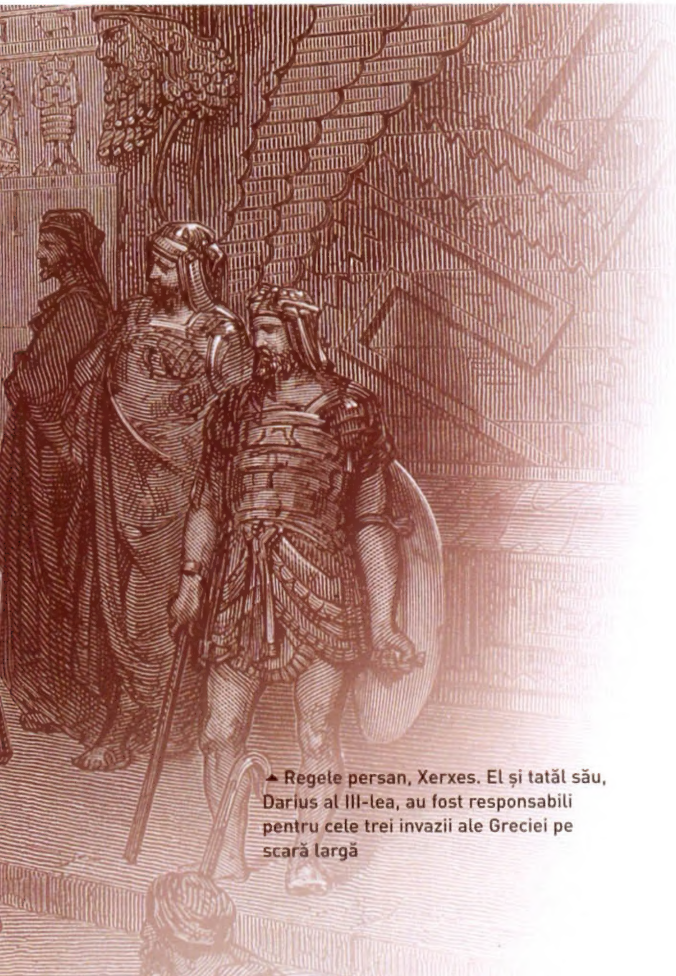
ADMIRAȚIE PENTRU O EROINĂ DIN TEBA

Soldații macedoneni care au cucerit Teba erau liberi să jefuiască și să comită acte de violență. Locuitorii Tebei nu puteau ține piept temutei puteri militare a armatei macedonene și nu puteau decât să suporte aceste lucruri. Una dintre victime a fost o femeie pe nume Timocleia, care a fost atacată de un soldat care intrase peste ea în casă. Totuși, ea nu a acceptat supusă, așa cum făcuseră ceilalți cetățeni. Ura tirania armatei macedonene și de aceea i-a spus „Îți voi arăta unde mi-am ascuns lucrurile de valoare" și l-a dus la marginea unei fântâni. Când soldatul a privit în jos, ea l-a împins și l-a aruncat în fântână. Aceasta era adâncă, astfel că soldatul a strigat după ajutor, dar femeia a aruncat cu pietre și l-a omorât. Curând, armata macedoneană a aflat și Timocleia a fost prinsă și dusă în fața lui Alexandru.

Timocleia era pregătită pentru pedeapsa cu moartea. Ea i-a răspuns fără rezerve lui Alexandru și nu a arătat nicio urmă de teamă. Alexandru a admirat acest fapt și, în mod extraordinar, a iertat-o pe curajoasa femeie. Se prea poate ca Alexandru, care s-a arătat nemilos în executarea rebelilor imediat după urcarea sa pe tron, să fi respectat curajul acestei femei ca pe al eroilor pe care el însuși dorea să-i imite.

◄ Timocleia, femeia care a împins un soldat macedonean într-o fântână

▲ Regele persan, Xerxes. El și tatăl său, Darius al III-lea, au fost responsabili pentru cele trei invazii ale Greciei pe scară largă

Văzând această stare de fapt, orașele, începând cu Atena, au încetat pe loc răscoala, au încercat să își ceară scuze direct și au implorat să fie iertate. Astfel, Liga din Corint nu mai era amenințată. Macedonia a ajuns încă o dată la statutul de putere conducătoare a Greciei.

Noul rege al Macedoniei depășise curajul tatălui său, cuceritorul Greciei, fiind un amestec de conducător și barbar. În plus, o ambiție cu mult mai mare decât cea a tatălui său se ascundea adânc în sufletul său.

Eternul duşman, Persia

Alexandru luase mulți prizonieri din orașele grecești răzvrătite și i-a încorporat în armata macedoneană, sporindu-i forța. Curând, el a declarat reînceperea invadării Asiei Mici, întreruptă de moartea tatălui său. Era nerăbdător să arate că avea calitățile necesare pentru a fi moștenitorul coroanei măreţului său tată. În acest scop, nu exista o demonstrație mai eficientă decât continuarea expediției planificate de tatăl lui spre est. Aceasta a devenit o prioritate pentru Alexandru.

Persia era cea mai mare și mai puternică națiune din acele timpuri. Națiunea care a prosperat în zona în care este acum Podișul Iranian și-a început expansiunea în jurul anului 550 î.Hr și, în perioada lui Alexandru, guverna întregul Orient Mijlociu, inclusiv Egiptul. Se lăudau cu o populație uriașă și cu o bogăție de produse. Regele locuia într-un palat puternic fortificat, în capitala Babilon, cu impresionanta sa armată supraveghind cu vigilență vasta zonă înconjurătoare, în caz de invazie.

▸ Regele Persiei i-a supus pe evrei pentru a domni peste Egipt. Imperiul persan cuprindea, de asemenea, tot Orientul mijlociu de azi, cu excepția Peninsulei Arabe

În trecut, și Grecia suferise o invazie de proporții din partea armatei persane. Începând din 490 î.Hr. și cu o durată de o jumătate de secol, această perioadă a fost numită Războiul Persan. În timpul ei, orașele grecești se uniseră și învinseseră în bătălia de la Salamis, o confruntare navală celebră, și în bătălia de la Termopile. Totuși, deși au învins în război, câmpurile de bătălie și orașele, ca Atena, au fost devastate, au cunoscut stricăciuni de lungă durată, templele fiindu-le arse în timpul scurtei lor capturări de către armata persană. Din acest motiv, grecii priveau acțiunile persanilor ca fiind de neiertat, iar aceste sentimente ostile nu dispăruseră pe timpul lui Alexandru, care s-a folosit de acest fapt. În timpul expediției în Asia Mică, se avea în vedere ca grecii să nu se opună atât de puternic guvernării macedonene dacă li se dădea șansa să se revolte împotriva dușmanului de moarte, persanii.

Alexandru a ținut o întâlnire cu statele aparținând Ligii din Corint și a fost ales în poziția de Comandant al trupelor de coaliție grecești. El era reprezentantul armatelor macedoneană și grecească și le conducea în bătălie. Trupele sale numărau atunci treizeci de mii de soldați. Aceasta nu era decât o mică armată în comparație cu imensa putere a Persiei, dar trupele de elită care fuseseră special antrenate sub regele Filip mărșăluiau acum în teritoriul inamic în frunte cu fiul lui.

▾ Un tablou de la sfârșitul secolului al XIX-lea înfățișând bătălia de la Salamis. Având loc imediat după bătălia de la Termopile, flota de luptă ateniană, mai numeroasă, s-a ciocnit cu cea persană în golful Salamis și i-a provocat acesteia din urmă mari pierderi

▾ Celebra bătălie de la Termopile. A avut loc în anul 480 î. Hr., și se spune că în această bătălie plină de vitejie sute de mii sau chiar milioane de soldați persani căliți au înfruntat o mie de soldați greci

Bătălia de pe Granicus

Traversarea strâmtorii Dardanele

ÎN PRIMĂVARA ANULUI 334 Î.HR., Alexandru și armata lui au părăsit Macedonia și au navigat prin strâmtoarea Dardanele spre Troia, înainte de a mărșălui spre sud, de-a lungul coastei vestice a Asiei Mici. După ce s-au întâlnit cu avangarda trimisă de Filip, armata număra acum cinci mii de viteji.

Persanii au fost luați pe nepregătite de această invazie bruscă. Se luptaseră cu grecii în Asia Mică de mai multe ori înainte, dar de când orașele grecești semnaseră tratatul de pace din 386 î.Hr, nu era nici un semn că stăpânirea persană ar fi contestată acolo. În ciuda unor încăierări neînsemnate cu trupele de avangardă ale lui Filip, persanii se așteptau ca acestea să se retragă repede după moartea regelui. Departe de a se retrage, acestea conduceau atacul, în fruntea trupelor lui Alexandru.

De îndată ce regele persan a aflat veștile de la mesagerul său, guvernatorii din Asia Mică au format un consiliu pentru a decide ce contramăsuri să adopte. S-a hotărât să stabilească o linie de apărare în spatele râului Granicus și să se pregătească să se angajeze în luptă cu inamicul.

La vremea aceea, generalul grec Memnon, aflat ca mercenar în slujba Persiei, a sugerat ca pământul să fie pârjolit ca formă de apărare. Dacă terenul arabil și casele erau arse acolo unde armata macedoneană ar fi ajuns, aceasta ar fi înfruntat problema lipsei hranei și a adăpostului. Cu alte cuvinte, planul era să demoralizeze trupele invadatoare.

Totuși, acest plan a fost respins din cauza puternicei opoziții a guvernatorilor. Unul dintre guvernatori s-a mâniat, spunând „Nu vom arde nici măcar o casă pe propriul nostru teritoriu". Nobilii fuseseră împroprietăriți cu terenuri și li se dădu-seră lucrători de către regele Persiei și, prin urmare, nu puteau permite ca acestea să fie distruse fără a-i cere regelui permisiunea.

Astfel, guvernatorii persani și-au concentrat trupele pe râul Granicus. În scurt timp avea să înceapă prima luptă a lui Alexandru cu armata persană.

▲ Strâmtoarea Dardanele care separă Europa de Asia. În perioada în care s-a născut Alexandru, aceasta era granița dintre Grecia și Imperiul Persan

Persanii bat în retragere

Râul Granicus curge de la est la vest prin terenul muntos din Asia Mică. Albia râului este foarte îngustă, cu o lățime mai mică de patru-cinci metri, dar malurile abrupte fac dificilă trecerea unei forțe armate echipate cu armuri grele. Perșii formau o linie de călăreți de peste zece mii de luptători gata să îi atace pe macedoneni, după ce urcau malurile.

Alexandru a văzut poziționarea inamicului și a ordonat trupelor să atace în forță. Această idee i-a șocat complet pe colegii săi generali. Aceasta însemna să atace frontal inamicul, când acesta aștepta exact acest lucru. Ei au prezis că acest tip de atac nesăbuit va duce la pierderi în masă.

Totuși, Alexandru a strigat „Înainte!", îndemnându-și propriul cal și a condus avangarda înspre inamic. Nevrând să-l expună pe rege pericolului, generalii au traversat râul în urma lui. Armata macedoneană i-a urmat. Astfel, întreaga armată a traversat râul grupată.

Pentru Persia, mai bine nici că se putea. Inamicul îi căzuse în capcană în mod minunat. Cavaleria

▲ Privind în jos, la Marea Egee, de pe rămășițele civilizației grecești. Grecii antici trăiau cu fața spre Marea Egee, dar după apariția Imperiului Persan, orașele grecești au fost anexate Asiei Mici

▼ Atena din zilele noastre. În timpul Războiul Persan, orașele grecești conduse de Atena au luptat cu vitejie pentru victorie. Totuși, dificultățile financiare ce au fost produse de războiul civil ce a urmat au făcut ca Grecia să devină vasalul Persiei

DIN CULISE

GRECIA CA STAT VASAL

În timpul lui Alexandru, majoritatea grecilor considerau Persia drept cel mai mare inamic al lor. Câștigând bătălii împotriva Persiei, grecii se considerau războinici superiori și îi priveau de sus pe perși, care se bazau pe număr în atac. Grecii erau, de asemenea, mândri de democrația lor și îi ridiculizau pe perșii care trăiau sub o stăpânire tiranică, numindu-i „sclavi care nu se pot mișca fără ordinul regelui".

Cu toate acestea, Grecia era încă sub dominația Imperiului Persan. După Războiul Persan, Grecia pierduse succesiv părți din teritoriu, mai întâi după Războiul Peloponesian și apoi după Războiul Corintian. În timpul acestor conflicte, perșii acordaseră sprijin financiar ambelor tabere, pe ascuns. Din cauza prelungirii războiului, grecii erau epuizați. Remarcând acest fapt, regele persan a reușit să facă orașele grecești să semneze tratatul numit „Pacea Regelui". Pentru a plăti datoria, Grecia s-a angajat să-și arate respectul pentru regele Persiei. Nu se știe ce ar fi simțit grecii în această privință în acel moment, dar în viziunea politică internațională curentă, însemna că Grecia a devenit în mod clar un stat vasal al Persiei.

persană i-a atacat pe macedoneni pe când aceștia traversau râul. Macedonenii mergeau stângaci prin apă și au fost doborâți cu sutele. Cu toate acestea, la finalul acestei campanii cu lupte grele, Alexandru și cei care îl urmau au micșorat distanța dintre ei și oponenți, reușind să urce malul. Pasul următor făcut de armata persană a fost să încerce să-l ucidă pe Alexandru. Aceasta s-a transformat imediat în bătălia principală.

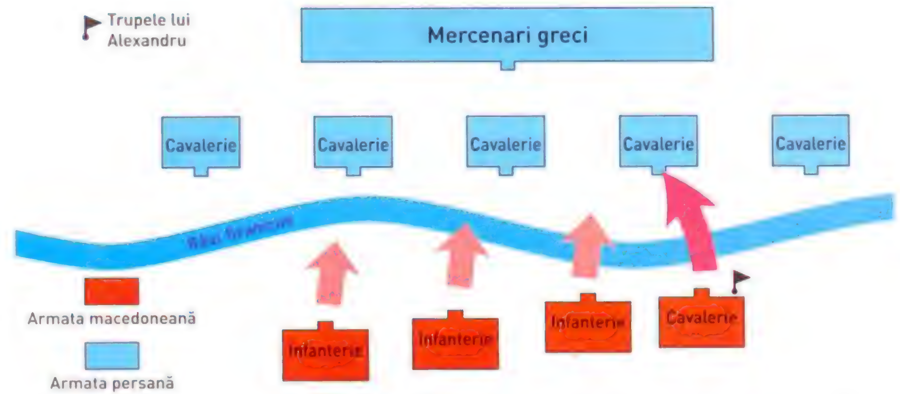
Alexandru a atacat orbește, manevrând sulița. După o teorie populară, un general persan l-a împuns cu vârful sabiei, dar coiful i-a salvat viața, iar el și-a înfipt sulița în atacator.

Aceasta era bătălia crucială, decisivă. Soldații lui Alexandru au continuat să se adune pe mal. Astfel, punând piciorul pe mal, cavaleria macedoneană a părut că vine prin spatele armatei persane. Au privit apoi cum persanii au început să se retragă iar liniile de luptă s-au rupt. Persanii au fugit de pe câmpul de luptă, după victoria psihică, în primul rând, a adversarilor.

Regele neînfricat

Victoria era aproape în mâna macedonenilor. Totuși, mai erau încă trupe persane care nu fugiseră de pe câmpul de bătălie. Era infanteria greacă.

În acele timpuri, erau mulți greci care lucrau pentru armata persană ca mercenari. Erau imediat aruncați în bătălie de către persani, dar nu au fost lăsați să ia parte în prima linie la războiul împotriva cuceritorilor pământului lor natal. În loc de aceasta, au fost trimiși să ofere armatei macedonene șansa să se predea. Alexandru a refuzat și, chiar în acel moment, propria lui linie întâi a început atacul. Alexandru a fost teribil de mâniat de acțiunea grecilor. Întreaga armată macedoneană i-a înconjurat pe mercenarii greci, care nu s-au putut opune masacrului.

▲ De partea persană, cavaleria s-a așezat în linie de-a lungul râului Granicus. Mercenarii greci erau staționați în spate. Urau să se lupte cu trupe din propria țară și au fost ținuți deoparte deoarece nu exista nicio îndoială că vor schimba taberele în mijlocul bătăliei

Bătălia de pe râul Granicus s-a încheiat cu victoria Macedoniei. În ciuda faptului că s-au luptat mai mult de optzeci de mii de soldați, numărul victimelor a fost mic. Macedonenii au pierdut o sută de luptători, iar perșii aproape o mie de mercenari greci. Alexandru a deplâns moartea soldaților săi și a trimis soli în orașele lor de baștină. De asemenea, și-a decorat palatul cu portretele câtorva dintre cei mai curajoși. Pentru Alexandru, aceștia fuseseră camarazi valoroși, cu care se antrenase cot la cot de la o vârstă fragedă.

Bătălia de pe Granicus a fost prima dispută dintre Alexandru și Imperiul Persan și a avut un efect psihologic imens asupra ambilor inamici. Armata macedoneană a descoperit un sentiment nou de respect pentru regele lor brav, în timp ce persanii și-au dat seama că invadatorii lor au fost șocant de bine pregătiți pentru un atac secret.

▼ Un tablou din secolul al XVIII-lea, reprezentând bătălia de pe râul Granicus

Bătălia de la Issos

Cucerirea Asiei Mici

DUPĂ VICTORIA DE PE RÂUL GRANICUS, Alexandru și trupele sale au înaintat de-a lungul coastei Mării Egee. Orașele prin care treceau își deschideau porțile tânărului rege. Majoritatea cetățenilor erau greci, care au nutrit dintotdeauna o mare dorință de revoluție cât timp au fost sub guvernare persană. Auzind veștile legate de victoria strălucită de pe râul Granicus, ei își întâmpinau marele eliberator cu o deosebită căldură. În timpul ocupației, Alexandru le-a interzis cu strictețe soldaților săi să jefuiască orașele.

Bineînțeles, nu toate orașele au fost eliberate fără vărsare de sânge. Existau garnizoane în anumite părți ale orașelor ce juraseră loialitate regelui Persiei, care au creat necazuri armatei macedonene. Totuși, aceasta nu a îndemnat masele la rezistență și, la sfârșitul anului 334 î.Hr., zona de coastă a mării Egee era, practic, sub control macedonean. Pentru greci, aceasta a fost împlinirea procesului de redobândire a teritoriului pierdut, dar pentru Alexandru acesta a fost începutul invaziei sale asupra părții centrale din Asia Mică.

Au întâmpinat puțină rezistență din partea persanilor până în acel moment, iar Alexandru a capturat un teritoriu vast. În jurul acestei date, obstacolul neașteptat în înaintarea lui a devenit... apa.

În timpul verii din 333 î.Hr., după ce s-a scăldat în râu pentru a scăpa de căldura intensă, Alexandru a căzut pradă unor convulsii urmate de febră mare. Mulțumită îngrijirilor date de doctorul armatei, starea lui nu a devenit foarte gravă. A durat două luni până când și-a revenit complet, iar armata nu s-a mișcat în tot acest timp. În timpul în care starea de sănătate a regelui nu a fost cea mai bună, soldații se bucurau de șansa de a se putea odihni.

Pe de altă parte, nu exista niciun motiv pentru ca persanii să nu facă nimic, pierzând timpul. Regele persan de atunci, Darius al III-lea, a dat un manifest în Babilon pentru formarea unei armate care să o distrugă pe cea a lui Alexandru. Documentul spune că numărul trupelor adunate a fost de șase sute de mii de luptători.

◂ Înfățișarea actuală a Asiei Mici. Temperatura este ridicată datorită climei uscate, dar râul care curge prin munții înalți este surprinzător de rece.

În același timp, când Darius al III-lea își conducea trupele pe câmpul de bătaie, generalul Memnon a ordonat flotei navale grecești să atace. Aceasta a fost o strategie inteligentă. Din cauza acțiunilor flotei navale a generalului Memnon în marea Egee, Alexandru avea de înfruntat perspectiva alarmantă a unei amenințări și din spatele frontului.

Totuși, din pură întâmplare, generalul Memnon a murit pe neașteptate, din cauza unei boli. După ce a pierdut un general, armata persană s-a demoralizat și și-a abandonat acțiunile. Spre deosebire de soldații bine antrenați din epoca modernă, fără un general, o armată din Antichitate, adunată sub amenințarea sabiei, devenea precum o turmă de oi fără păstor.

Strategia lui Darius de a crea o tulburare logistică a fost dejucată, dar lucrurile nu s-au oprit aici pentru Alexandru. Darius al III-lea își adunase deja piesele pentru bătălia decisivă pentru Asia Mică.

▴ Darius al III-lea a fost consternat după atacul armatei macedonene.

Regii câmpului de bătălie

Alexandru și Darius al III-lea. Bătălia decisivă dintre cei doi regi a avut loc în noiembrie, 333 î. Hr. la baza Asiei Mici, în preajma orașului Issos.

Armata macedoneană avea treizeci de mii de luptători împotriva unei forțe persane de două sute cincizeci de mii. Ambele tabere și-au așezat trupele pe malul râului Pinarus. Deși râul nu era foarte diferit ca mărime de Granicus, se dovedea greu de traversat pentru trupe având țărmuri stâncoase pe alocuri. Porțiunea de teren drept de lângă râu era câmpul de luptă, dar spre est se întindeau dealuri, ceea ce făcea ca acel loc să fie prea mic pentru a încăpea ambele armate.

Prima linie era formată la marginea râului de armata persană. Coloana vertebrală era compusă din infanterie bine echipată cu armuri, iar forța de atac formată din cavalerie era aliniată cel mai aproape de mare. Apoi, infanteria ușoară cu săbii și arcuri era ascunsă pe dealurile de pe malul opus. Strategia era aceea a unui asediu în masă. Când infanteria grea avea să atace inamicul, cavaleria va ataca și ea dinspre coastă, în timp ce, în același timp, infanteria ușoară apărea de

▾ Cele două armate se luptau în dezordine pe câmpul de luptă îngust în bătălia de la Issos. Într-un final, armata macedoneană a câștigat, după ce a avut un avantaj asupra inamicului.

pe dealuri. Totuși, Alexandru spiona pozițiile inamice, și, descoperind cu ochi de vultur infanteria ușoară ascunzându-se pe dealuri, a ordonat unei părți a forțelor sale să o atace pentru a angaja inamicul în luptă.

Alexandru a ajuns la malul râului și, încă o dată, a fost primul care s-a aruncat în apă. Generalii macedonieni l-au urmat. Astfel, conducătorul și luptătorii săi s-au mișcat cu forță împreună. Linia defensivă persană avea să se prăbușească nu după mult timp în fața bărbaților curajoși, încercați în luptă.

O victorie istorică

Persanii nu au putut găsi cu ușurință un loc prin care să traverseze pe cealaltă parte și au pierdut momentul propice pentru declanșarea atacului. În acea clipă, Alexandru a apărut dinspre dealuri, conducându-și armata la marginea râului, gata să înceapă atacul. Darius era poziționat în centru și, văzând strălucirea armelor, s-a pierdut cu firea și a fugit.

Curajul lui Alexandru era vizibil și în luptă. Era primul care trecea râul prin linia de călăreți inamici.

Conform unei legende, el a reușit să îi dea o lovitură lui Darius, dar și el a fost rănit la coapsă.

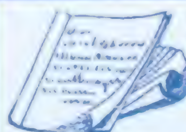
Cu regele persan bătând în retragere, soarta bătăliei era hotărâtă. Armata macedoneană și-a urmărit la mică distanță inamicii care fugeau, iar urmărirea s-a încheiat cu o repetare a masacrului anterior. Darius își adusese soția și amantele, dar acestea fuseseră abandonate de gărzile lor și au fost luate prizoniere de către armata macedoneană.

Astfel, Alexandru a câștigat bătălia dată între elita ambelor țări. Există o mare diferență în estimări privindu-i pe cei pierduți în bătălie, dar media este în jur de patru sute de macedoneni și între zece mii și douăzeci de mii de persani. În pofida propriilor răni, Alexandru a mers să le vorbească soldaților răniți imediat după bătălie. Felul atent de a fi al regelui a dus la o loialitate mai mare în inima soldaților.

▲ Un tablou din secolul al XVI-lea reprezentând purtarea cavalerească a lui Alexandru cu familia lui Darius al III-lea pe care o capturase

▸ Alexandru folosindu-se de sabie ca să desfacă nodul

Versiune diferită

NODUL GORDIAN

În anul 333 î.Hr., în orașul Gordion, care fusese cucerit de armata macedoneană, multe lucruri neobișnuite puteau fi găsite prin temple. Printre ele era și un car de luptă a cărui secțiune care e de obicei legată de cai avea o funie înfășurată în jurul ei și legată într-un nod. Potrivit legendei, persoana care dezlega nodul avea să devină regele Asiei. Până în acel moment, mulți oameni încercaseră, dar nimeni nu putuse să desfacă acel nod. Auzind povestea, Alexandru a acceptat imediat provocarea. Totuși, funia fusese complicat legată până devenise rigidă, iar Alexandru nu știa de unde să înceapă să o desfacă, deoarece ambele capete erau ascunse în interiorul nodului. Fără să se gândească, Alexandru și-a tras sabia din teacă și a tăiat funia. Cum era de așteptat, nodul nu a fost o problemă pentru sabie, iar funia a căzut bucățele. Încercase ceva la care nimeni până atunci nu se gândise. Astfel, conform profeției, Alexandru avea să devină regele Asiei.

Există cercetători care se îndoiesc de adevărul acestei povestiri. Având în vedere că Alexandru a fost zeificat după moarte, sunt multe povești de acest tip care circulă despre el. Sunt multe mituri, inclusiv cel după care succesul sau eșecul îi erau date de un zeu marin care trăia într-o îndepărtată mare nordică. Cu toate acestea, dacă e să ne luăm după personalitatea înflăcărată și temperamentală a lui Alexandru, povestea nodului gordian nu e ușor de trecut cu vederea ca ficțiune, după cum și-ar fi putut cineva închipui inițial.

Bătălia de la Gaugamela

Deşertul de foc egiptean

DUPĂ VICTORIA DE LA ISSOS, nu a mai rămas nicio urmă de armată persană de-a lungul coastei mediteraneene. Aceasta le-a permis macedonenilor să petreacă mult timp planificând cu grijă strategia de luare în stăpânire a teritoriului. Prima jumătate a anului 332 î.Hr. a fost petrecută cu capturarea și pacificarea Libanului, a Israelului și a vestului Siriei. În toamnă, Alexandru a revenit la acțiune. Urma să invadeze Egiptul, prin istmul Suez.

Cândva în jurul acestei perioade, obiectivul lui Alexandru s-a schimbat de la Asia Mică la întreg Imperiul Persan. Victoria imensă de la Issos i-a dat încredere și ambiție. Generalul persan din Egipt a fost uimit de veștile invaziei macedoniene. El s-a predat înainte să înceapă lupta și i-a predat întreg Egiptul lui Alexandru. Urcarea lui pe tron a avut loc la Memphis, în centrul Egiptului, locul faraonilor, vechii conducători ai Egiptului. Acum, nu numai că acest teritoriu este parte din Africa, dar de aici se poate ajunge, de asemenea, pe continentele european și asiatic.

În aprilie 331 î.Hr., armata macedoneană s-a întors în Siria și, în timp ce își croiau drum spre inima teritoriului, au ajuns la râul Eufrat al cărui curs trecea prin capitala Persiei, Babilon. În timp, macedonenii au înfipt un pumnal în inima Persiei.

Ora bătăliei decisive

În tot acest timp, Darius era în palatul său din Babilon, dar nu mai avea niciun mijloc la îndemână pentru a amâna cea mai importantă bătălie pentru viitorul națiunii sale. Dacă îi permitea dușmanului său să invadeze sudul Mesopotamiei, teritoriu binecuvântat cu un sol bogat și o populație vastă, aveau să fie puse întrebări privind competența regelui. Nu putea să aibă loc o invadare a sudului Mesopotamiei sub nicio formă.

Darius și-a mobilizat soldații din toată țara pentru a avansa spre Gaugemela, la nord de Babilon. Acolo, el a făcut pregătiri pentru o ambuscadă. Se spune că forța ar fi fost de un milion cinci sute de mii de soldați. În această bătălie, Darius juca pe o carte mult mai puternică decât avusese până acum.

În armata sa dispunea și de un efectiv de elefanți. Aceștia fuseseră aduși din regiunea indiană, iar rolul lor era să calce în picioare avangarda inamicului. Apoi erau care de luptă cu seceri atașate la roți pentru a reteza picioarele dușmanilor. În acele timpuri, carele aveau două roți și erau trase de cai, și deci erau un obstacol serios pe teren plat, iar regele dorea să le folosească ca armă secretă care să cauzeze anihilarea coloanei vertebrale a dușmanului. La final erau cavalerii sciți. Aceștia foloseau cai grei, ce aparțineau triburilor nomade din regiunea de stepă a coastei Mării Negre, în speranța că, astfel, soarta bătăliei se va înclina în favoarea lor.

Alexandru, pe de altă parte, a aflat de strategia inamicului prin interogarea prizonierilor. Pe deasupra, el a inspectat cu grijă câmpul de bătaie. Oamenii lui au urmărit dușmanul prin ceața neguroasă și i-au raportat că „sorții sunt împotriva unui asediu obișnuit" și l-au sfătuit să lanseze un raid nocturn. Dacă acționau în confuzia unei lovituri nocturne, era posibil să-l lovească și pe Darius. Totuși, Alexandru a abandonat acest plan, zicând „Nici nu mă gândesc să fur victoria". Aceasta deoarece, pe vremea aceea, un atac de noapte era considerat o metodă lașă de luptă. De vreme ce până atunci își dăduseră silința să lupte corect, nici nu se punea problema să fie însemnați cu pata lașității. Alexandru avea să-și lovească oponentul din față, în așa fel încât să provoace daune fatale.

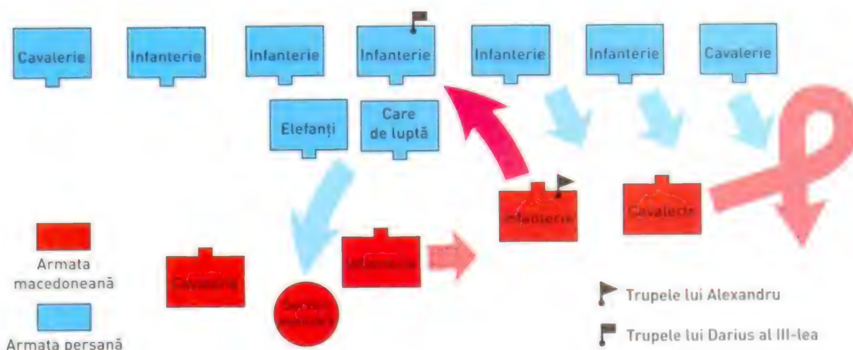
▾ Armata macedoneană a atacat Tyrosul. Tyrosul a refuzat să se predea, iar Alexandru a capturat acest oraș numai după un asediu de șase luni

▾ O schiță a unui car de luptă persan dintr-o revistă din secolul al XIX-lea. Era prevăzut cu seceri atașate la roți.

◂ Râul Eufrat curge prin Mesopotamia, locul de naştere al celei mai vechi civilizaţii umane.

▲ Armata persană era unică, având o putere copleşitoare, dar macedonenii au păcălit-o pentru a crea o breşă în liniile de luptă, pregătindu-le pentru înfrângere

Anihilarea armatei persane

Pe data de 1 octombrie, ambele armate au intrat în bătălia decisivă. Alexandru a ales o formaţie de luptă ciudată. Flancul drept de infanterişti ieşea în exterior, iar cavaleria era în flancul stîng. Mai era un grup de cavalerie în partea cea mai îndepărtată a flancului drept.

La începutul bătăliei, infanteria macedoneană şi cel mai îndepărtat flanc drept de cavalerie s-au întors spre dreapta. Temându-se că duşmanii lor se vor strecura prin spate, armata persană i-a urmat, ceea ce a făcut ca fronturile de bătălie ale ambelor părţi să fie uşor alungite într-o parte. Punctul slab al armatei macedonene era acum centrul. Darius a ordonat cavaleriei şi carelor de luptă să atace centrul, să încerce să rupă forţa macedoneană în două. În bătăliile de odinioară, cu mijloace de comunicare primitive, despărţirea armatei ar rezulta în transformarea efectivelor în soldăţei de jucărie. Totuşi, aceasta a fost capcana lui Alexandru. În timp ce privea cum cavaleria persană ataca frontal, el şi-a mutat propria infanterie din nou către dreapta. Centrul era acum aproape gol. Aceasta era poziţia de aprovizionare cu mâncare şi echipament a macedonenilor. Când macedonenii au văzut că armata persană jefuia trofeele lor din lupte, din grămezi, au văzut roşu în faţa ochilor.

În acest timp, cavaleria macedoneană putea fi văzută alergând furioasă de jur împrejur în flancul îndepărtat din dreapta. Această tactică de diversiune i-a păcălit pe adversari, pentru ca ei să îşi întărească apărarea. Acest lucru a fost total neaşteptat pentru perşi, deoarece practica generală a timpului era să te limitezi ferm la infanterie, folosind infanteria împotriva infanteriei şi cavaleria împotriva cavaleriei. Cu toate acestea, Alexandru a venit cu un plan elaborat care n-a făcut decât să inducă în eroare duşmanul.

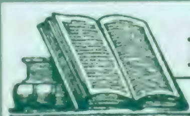
Nu după mult timp, s-a putut întrezări pentru prima dată locul întărit unde era Darius, prin breşa din linia de luptă. Alexandru nu a scăpat acest moment oportun. Iute ca fulgerul, infanteria lui l-a atacat vijelios pe Darius. El era în fruntea batalionului, după cum era de aşteptat. Darius a fost înspăimântat de măcel şi a fugit încă o dată. Din punct de vedere logic, persanii păreau a fi forţa mai puternică, dar cu un rege care ducea dorul palatului său şi care nu avea experienţă de luptă, era imposibil de prevăzut rezultatul bazându-ne doar pe numărul efectivelor.

Ştiind că regele lor a fugit de pe câmpul de bătălie, forţa persană s-a prăbuşit complet. Sute de mii de soldaţi fugeau în diverse direcţii creând haos. Deşi Alexandru nu a putut să-l urmărească pe Darius, el a prins un număr mare de captivi şi provizii de hrană, precum şi o pradă considerabilă de război.

Victoria din bătălia de la Gaugamela nu numai că a însemnat sfârşitul lui Darius al III-lea, dar a şi decis soarta Imperiului Persan, cu domnia sa glorioasă de două sute de ani. Regele şi-a pierdut toată autoritatea în momentul în care ambuscada lui la scară mare s-a sfârşit în eşec.

▲ Un tablou din secolul al XVII-lea reprezentând bătălia de la Gaugamela. Conflictul este numit şi Bătălia de la Arbela

Biblioteca de amintiri

RĂSPÂNDIREA ALEXANDRIEI ÎN LUME

Lui Alexandru i-a trebuit o perioadă lungă de timp ca să învingă Imperiul Persan, dar problema consta în administrarea pământului cucerit. Nu putea să guverneze peste ţara lăsată în urmă, pe măsură ce a mers mai departe să dea următoarea bătălie. Era prea departe de ţara sa natală, Macedonia. Astfel s-a gândit la o metodă nouă de a guverna zona numită „Oraşul întemeietor".

Tatăl său adoptase deja această metodă, dar Alexandru a adaptat-o, lăsând o parte a armatei să staţioneze în oraş pentru a proteja şi administra împrejurimile. Alexandru se antrenase împreună cu soldaţii săi de la o vârstă fragedă şi avea norocul de a putea avea încredere deplină în ei. De asemenea, le-a transferat familia şi prietenii din oraşul natal.

Astfel, în timp ce armata macedoneană se muta, au fost întemeiate un număr mare de oraşe şi metropole şi toate au fost încununate cu numele de Alexandria. Se crede că erau şaptezeci de locuri diferite care au apărut în această perioadă. Oamenii erau, în mod evident, confuzi atunci când se vorbea despre un oraş denumit astfel. Aceste oraşe au căzut în declin după mulţi ani şi doar unul, în Egipt, şi-a păstrat şi astăzi gloriosul nume de Alexandria.

▸ Citadela Alexandriei a fost construită în secolul al XV-lea. Multe alte Alexandrii au căzut în ruină, dar oraşul din Egipt, numit după Alexandru, a continuat să înflorească, pe măsură ce cetăţenii i s-au schimbat

Cucerirea Babilonului

Ultimele ore ale lui Darius

DUPĂ BĂTĂLIA DE LA GAUGAMELA, Darius nu s-a întors la Babilon, ci a fugit la palatul său din Ecbatana, în nord vestul Iranului. Din acest motiv, capitala persană era, practic, goală. Alexandru și-a concentrat atenția pe capturarea Babilonului și a avansat spre sud. Capitala era acum goală, iar consiliul persan i-a predat repede orașul lui Alexandru fără vărsare de sânge.

În inima Imperiului Persan, Babilonul avea temple grandioase și palate cu bogății magnifice. Macedonenii și grecii erau copleșiți de bucurie, pe când își aduceau aminte de umilințele îndurate în timpul ultimei jefuiri a Atenei.

După capturarea Babilonului, Alexandru a întâmpinat o oarecare rezistență din partea subordonaților. Asta deoarece Alexandru ordonase consiliului persan să-și continue guvernarea peste Babilon. Proprii generali macedoneni speraseră că vor deveni conducătorii Persiei și nu erau mulțumiți de hotărârea regelui lor. Într-un final, Alexandru a depășit opoziția acestora, dar de acum înainte aveau să aibă dezacorduri profunde în ceea ce privește modul de a-i conduce pe persani.

Expediția a continuat după capturarea Babilonului. La începutul anului 330 î.Hr., Alexandru a înaintat către est și a cucerit Persepolisul, în vestul Iranului. Persepolisul era un oraș vechi, care ar trebui să fie numit, de fapt, locul de naștere al Imperiului Persan. Totuși, jefuirea aurului său de către macedoneni și omorârea cetățenilor l-au lăsat în ruine.

Acesta a fost un semn că armata macedoneană suferea de lipsă de disciplină. La început au fost mobilizați pentru „cucerirea Asiei Mici" și au călătorit până în Orientul Mijlociu pentru a „răsturna Imperiul Persan". Totuși, după ce au capturat capitala persană, expediția nu părea să se fi încheiat. Oamenii săi loiali începuseră să se sature de război.

În jurul acestui moment, Darius știa de mișcările macedonenilor la est și a vrut să se mute către est, dar a fost ucis pe neașteptate de către unul din subordonații, Bessus. Domnise doar șase ani.

Bessus a furat coroana regelui și s-a autoproclamat rege al Persiei. Totuși, de îndată ce Alexandru a aflat veștile, el a ordonat o misiune de găsire și ucidere a trădătorului.

El era acum regele Persiei. Nu putea permite cuiva să uzurpeze regele, așa că armata macedoneană și-a continuat expediția mai adânc în inima Asiei.

▲ Un tablou din secolul al XVIII-lea înfățișându-l pe Alexandru intrând triumfător în Babilon

Un tablou din secolul al XIX-lea reprezentând Babilonul. A prosperat drept capitală a dinastiilor succesive din Mesopotamia

▼ Un „adorator îngenunchiat" al regelui Persiei

Clipe personale

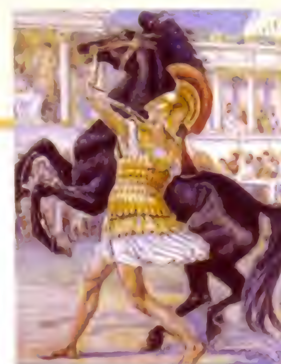
CALUL SĂU IUBIT, BUCIFAL

Alexandru avea un cal favorit, numit Bucifal. Prima lor întâlnire a fost în copilăria lui Alexandru. Un comerciant i-a prezentat regelui un armăsar cu coama neagră născut dintr-un pur-sânge grecesc. Filip a încercat să se suie pe cal, dar acesta era prea sălbatic pentru a fi călărit. Mai mulți dintre generalii săi au avut de asemenea prilejul să încerce, dar nici măcar nu s-au putut sui pe spatele lui.

Prințul Alexandru a ieșit în față. I-a cerut tatălui său voie să tragă de frâiele calului și l-a întors cu fața spre soare. Calul a fost luat pe nepregătite de faptul că nu și-a mai văzut propria umbră și, astfel, a fost îmblânzit. Alexandru a sărit în spatele lui și a defilat elegant, spre marea admirație a publicului. Acest armăsar tânăr a devenit calul lui Alexandru. Se mai spune că Bucifal s-a născut în același an ca stăpânul său.

Alexandru și-a îndrăgit foarte mult calul și l-a împodobit cu un corn de aur pentru a-l face să arate ca un unicorn. Călărea un alt cal în bătălie, dar, în momentele decisive, se urca pe Bucifal.

Calul a murit în urma unor răni căpătate într-o bătălie împotriva lui Porus. Alexandru a deplâns moartea calului său și a denumit un oraș după el, oraș pe care l-a construit în nordul Indiei.

▲ Bucifal îi este prezentat lui Filip al II-lea

Revoltă internă

Războiul pentru suprimarea lui Bessus era acum de aceeași amploare ca expediția masivă spre Persia, pe care o făcuseră până acum. Deși Bessus fusese numit rege al Persiei, totul s-a limitat la a domni peste un clan local. El nu poseda suficientă putere militară pentru a fi o amenințare, dar castelul său era localizat în centrul Afghanistanului de astăzi, în mijlocul unui deșert dificil și a unor coame muntoase abrupte. Soldații macedoneni au protestat față de acest ordin. Deja luptaseră timp de patru ani. Fuseseră puțini morți în succesiunea lor de victorii, dar erau mulți soldați răniți sau bolnavi. Sentimentul lor era că acum mult timp văzuseră „Iadul și plecaseră". Nu aveau de gând cu niciun chip să călătorească în teritorii necunoscute doar pentru a îndeplini dorința unui mare rege.

Alexandru nu știa ce să facă. Nu putea să lupte fără armată. Și-a adunat trupele la un loc pentru a le ține un discurs, dar talentul său oratoric a reușit doar foarte puțin să le crească dorința de luptă. Cu toate acestea, rămăsese încă un sentiment de dușmănie și acest sentiment avea să se dezvolte în tulburări privind „eticheta" în timpul expediției.

Alexandru copia sistemul Persan, iar subordonații săi erau obligați să facă „adorarea în genunchi", un obicei în timpul căruia vasalul îngenunchia în fața regelui pentru a-l saluta. Aceasta era o practică zilnică, simbolizând demnitatea regelui, dar în Macedonia, această practică echivala cu umilirea oamenilor de rând. Alexandru păstra cu sfințenie această formă de etichetă și, auzind de criticile prietenului său, ofițer de cavalerie, a devenit extrem de furios și i-a executat pe el și pe tatăl lui. Protestul comun al macedonenilor a fost, într-un final, trecut cu vederea, dar imaginea lui Aledandru făcând uz de putere echivala, în ochii oamenilor săi, cu „a aruncat tradițiile macedonene la gunoi și și-a pătat inima cu obiceiuri persane".

Stăpânirea Asiei Centrale

Cum armata macedoneană se apropia, Bessus a distrus bacul necesar pentru traversarea râului și a dat foc recoltei. Totuși, a fost trădat și el de către subordonații săi și a fost adus în fața lui Alexandru, care l-a condamnat la moarte pentru uciderea lui Darius al III-lea.

Prin moartea lui Bessus, Asia Centrală a căzut în mâinile lui Alexandru. În orice caz, o succesiune de revolte anti-macedonene aveau să urmeze până în anul 327 î.Hr., când au fost în sfârșit înăbușite. Cei care s-au predat au fost omorâți, iar Alexandru nu a arătat milă când a dat ordinul.

Când s-au întâlnit cu sciții, nomazi care trăiau în regiunea de stepă din Nord, Alexandru a pierdut mult timp construind un fort pentru protecție. Macedonenii au suferit și prima înfrângere de la începutul expediției spre est. A fost o mică bătălie la care Alexandru nu a fost de față, dar, auzind vestea înfrângerii, temându-se că zvonul va slăbi moralul trupelor, a amenințat că va omorî pe oricine ar vorbi despre amploarea bătăliei.

▼ Ruinele unui oraș construit de Alexandru în Afghanistan

O moarte neașteptată

Dorința insațiabilă de a cuceri

ÎN MIJLOCUL EXPEDIȚIEI ÎN ASIA CENTRALĂ, Alexandru s-a căsătorit cu fiica unui demnitar local, numită Roxana. Aceasta era o femeie de o frumusețe uimitoare, dar căsătoria a avut, cel mai probabil, o motivație politică. După ce s-au căsătorit, Alexandru și-a îndemnat oamenii să îl urmeze căsătorindu-se cu localnice. A continuat să pocnească din bici, încercând să aducă armonie între supușii săi. A făcut apel la familiile conducătoare locale și la tineri să continue expediția împreună cu el. Au fost adoptați în armata macedoneană pentru a completa pierderile suferite în timpul expediției. Aceasta era o revenire la planul grecesc de creștere a forței armatei.

Adevărul e că Alexandru avea planificată o nouă expediție. Aceasta era să invadeze India prin sud. În acele timpuri, europenii nu știau de existența continentului american și de China, și astfel credeau că lumea se termina în est cu India. În anul 326 î.Hr., macedonenii s-au despărțit în două grupuri și au invadat podișul Indiei de nord prin regiunea Gandhara. Din această poziție redutabilă, au avansat pe curenții râului Indus. Rezistența din partea locuitorilor din Gandhara a fost dură, iar armata a suferit pierderi repetate, înainte ca bătăliile să se încheie.

În acea perioadă, regiunea Indusului era divizată în mici națiuni, deoarece acestea nu puteau ajunge la un acord. India s-a împărțit între cei care doreau să-l urmeze pe Alexandru pentru a evita o luptă și cei care insistau să riposteze.

Porus predându-se. El a cerut să fie tratat ca un rege. Alexandru a fost impresionat de demnitatea acestuia și a renunțat la acuzațiile împotriva lui

Soția lui Alexandru, Roxana. Tatăl ei era comandantul general al Asiei Centrale

Întemeierea „Imperiului global"

Unul dintre reprezentanții facțiunilor războinice era conducătorul Punjabului, Porus, care și-a condus el însuși trupele împotriva armatei macedonene. Lupta a fost pe viață și pe moarte cu Porus care avea o înălțime de 2 metri, călărind pe un elefant și aruncând sulițe înspre armata macedoneană. Totuși el nu s-a putut măsura cu oponenții săi mai experimentați. A fost prins și adus în fața lui Alexandru. Regele l-a tratat pe Porus cu respect și i-a garantat poziția deținută înainte, cu scopul de a obține informații de la el despre interiorul Indiei. A aflat atunci de un râu imens numit Gange și de un imperiu puternic numit Magadha.

Alexandru nu a ezitat să ia decizia de a invada zona de-a lungul Gangelui. Dacă ar fi fost un atac reușit asupra Magadhalei, pământul de necucerit din est ar fi devenit istorie. Acesta era începutul expediției plănuite de Alexandru spre est.

Totuși, acest plan nu s-a realizat din cauza unei noi opoziții din partea soldaților. Alexandru a încercat să-i convingă, dar soldații nu au vrut să-i mai dea ascultare. Nemulțumirea armatei lui obosite, care luptase fără întrerupere timp de opt ani, a ajuns curând la limita critică.

În 325 î.Hr., Alexandru a terminat construcția orașelor (începută deja de ceva timp), lăsând responsabili pentru finisarea acestora generali de încredere și s-a întors la Babilon pentru un timp.

Cu toate acestea, cu marele său apetit pentru cuceriri, Alexandru nu s-a întors pe același drum pe care a venit. Și-a împărțit armata în trei grupuri și a călătorit spre Babilon printr-o regiune din sudul Iranului, pe care nu o cucerise încă. După ce a anexat-o și pe aceasta teritoriului său, domnia sa se întindea peste Grecia, Turcia, Siria, Liban, Israel, Egipt, Irak, Iran, Afghanistan, Uzbekistan, Tajikistan, Pakistan și India. Nu ar fi nepotrivit să numim această uimitoare întindere de pământ un „Imperiu global".

Un tablou de la începutul secolului al XX-lea reprezentând scena morții marelui împărat. Chiar înainte de moartea sa, el visa la o nouă expediție

Alături de zei

În Babilon, Alexandru nu a avut parte de o perioadă mai liniștită. Era mereu acompaniat de un public format din ambasadori străini și era ocupat cu problemele personale. În același timp, apropiații săi i-au ascuns faptul că erau revolte în Persia și cereri de independență în Grecia. Alexandru era, de asemenea, îngrijorat în legătură cu numeroși subordonați care erau implicați în activități criminale și necinstite. Alexandru a avut o abordare dură în ceea ce-i privește pe cei implicați în proasta administrare, prin execuții în tot Imperiul, ca formă de reprimare. Întinderea fără margini a teritoriului său făcea ca administrarea acestuia să nu fie un lucru ușor. Deși și-a exercitat toată forța pentru a semăna teama în rândul supușilor, de-abia a reușit să mențină unitatea națiunii sale.

Pe de altă parte, ambiția lui Alexandru nu cunoștea margini. În capitală, el făcea planuri pentru o altă expediție care ar fi dus și mai mult la extinderea teritoriului său. Voia să construiască mai întâi o corabie de război și să călătorească spre Egipt prin Marea Arabiei și Golful Persan. Acest lucru ar fi adăugat Peninsula Arabă din zilele noastre la vastul său domeniu. Apoi aveau să remorcheze nava până la Marea Mediterană și să cucerească Cartagina și Roma. Era un plan ambițios, dar Alexandru ar fi putut să-l transforme în realitate. În 324 î.Hr., un șantier imens a fost deschis pentru construirea corăbiei. El a efectuat și o inspecție riguroasă înainte de expediție Înainte ca nava să fie lansată la apă din Babilon, erau necesare drenarea Tigrului și a Eufratului.

Totuși, chiar înainte de începutul expediției, Alexandru s-a îmbolnăvit brusc. În timpul unui banchet cu ajutoarele sale cele mai apropiate, a făcut febră dintr-o dată și a căzut la podea. Deși a avut mai multe episoade febrile, imediat după acest incident, Alexandru și-a reînceput inspecția privind pregătirile de călătorie, numai că starea sănătății sale s-a înrăutățit din ce în ce mai mult. După patru zile, a fost dus pe o targă la palatul unde avea să-și dea ultima suflare. Se presupune că motivul morții lui la numai treizeci și doi de ani ar fi fost malaria. Nu a lăsat niciun testament.

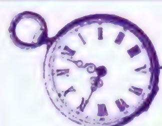
După cinci sute de ani, o biografie a fost scrisă despre reușitele sale, iar evenimentele acelei ultime zile sunt descrise cu aceste cuvinte: „Astfel, el și-a început călătoria spre tărâmul zeilor".

▲ Râul Indus în prezent. Râul era granița cea mai estică a imperiului lui Alexandru

▸ O schiță din secolul al XIX-lea a carului mortuar ce a fost folosit de Ptolemeu pentru a transporta corpul lui Alexandru

CĂLĂTORII ÎN TIMP

RĂZBOIUL ÎNVERŞUNAT AL SUCCESORILOR

După moartea lui Alexandru, imperiul său imens a căzut în haos. Aceasta s-a întâmplat deoarece nu numise un moștenitor la tron înainte de moartea sa neașteptată. Nu avea copii și singura lui rudă era un văr care avea probleme psihice. Această stare de fapt i-a găsit pe generali în dezacord cu privire la identitatea moștenitorului de drept. Roxana era însărcinată cu copilul lui Alexandru, deci ar fi putut să aștepte ca acel copil să se nască, dar chiar și atunci el ar fi fost prea tânăr pentru a guverna. Primul pas ar fi fost să se aleagă degrabă un prinț regent. Primul candidat era șeful militar, Perdiccas. El era nașul copilului Roxanei și un sprijin puternic pentru infanterie. Generalul Attalus a încercat să-l asasineze, însă fără succes.

Apoi, generalul Ptolemeu a condus o revoltă și s-a autoproclamat guvernator înainte să transporte rămășițele lui Alexandru în Egipt. Perdiccas l-a urmărit imediat și a izbucnit o bătălie între cei doi. Acesta a fost începutul „Războiului succesorilor".

De acum înainte, generalii macedoneni au dus în mod repetat bătălii sângeroase pentru coroană. Numai după două secole de la moartea lui Alexandru cel Mare s-a reinstaurat pacea asupra imperiului său.

Evenimente și bătălii între succesorii săi	
321 î.Hr	Bătălia dintre Perdiccas și Ptolemeu Seleceus și Perdiccas sunt omorâți
318 î.Hr	Eumenes cucerește Babilonul
317 î.Hr	Fratele vitreg a lui Alexandru, Arridaeus, este ucis Casandru cucerește Atena
316 î.Hr	Mama lui Alexandru, Olimpia, este ucisă Antigonus îl omoară pe Eumenes
312 î.Hr	Seleucus cucerește Babilonul Ptolemeu îl înfrânge pe geenralul Demetrius în bătălia Gazei
311 î.Hr	Roxana și fiul ei sunt uciși
307 î.Hr	Demetrius cucerește Atena Demetrius îl înfrânge pe Prolemeu în „bătălia navală a Ciprului"
306 î.Hr	Antigonus se proclamă rege
305 î.Hr	Ptolemeu, Lisimah, Seleucus și Cassandru se proclamă regi
302 î.Hr	Demetrius devine conducătorul Ligii din Corint
301 î.Hr	Forțele reunite ale lui Lisimah și Seleucus îl înfrâng pe Antigonus în bătălia de la Issos
294 î.Hr	Demetrius se proclamă rege al Macedoniei
285 î.Hr	Demetrius se predă lui Seleucus

Transformarea regelui după cuceririle reuşite

Leagănul civilizaţiei antice cucerit de Alexandru cuprindea totul, mai puţin China şi America. Expediţia lui nu a fost planificată sistematic, dar a crescut iar şi iar în mod spontan. Tânărul conducător a devenit un rege despotic şi, într-un final, s-a produs o schimbare în spiritualitatea sa pe când încerca să devină zeu.

O bătălie ca să-şi depăşească tatăl

PRIMA MOTIVAȚIE A LUI ALEXANDRU pentru expediția sa spre est a venit din lucrarea pe care tatăl său nu a reușit să o ducă la bun sfârșit. Conform unei teorii, după ce Alexandru s-a urcat pe tron printr-o lovitură de stat, a început o luptă sângeroasă cu ceilalți pretendenți. După ce a pus mâna pe tronul regelui prin forță brută, poziția lui era nesigură, așa că a încercat să depășească realizările tatălui său pentru a obține respectul supușilor săi. De asemenea, au fost teoreticieni care au sugerat că el își extindea sfera de influență în Grecia asemenea lui Incrates. După această teorie, cel mai bun mod de a deveni conducătorul Greciei era de a invada Persia.

Astfel, locul cel mai la îndemână de invadat era Asia Mică. În acel moment, obiectivul lui Alexandru nu trecea mai departe de „eliberarea grecilor și a așezărilor lor din Persia". Cu toate acestea, victoriile repetate au schimbat acest lucru. În particular, victoria de la Issos i-a dat o perspectivă optimistă asupra dușmanului său, Persia. Obiectivul lui incluzând acum toată Persia, el a invadat capitala, Babilon, numai că acolo strategia lui s-a schimbat din nou. Aceasta era acum să devină „regele Asiei".

◂ Zeul persan, Ahura Mazda. Alexandru respecta religiile națiunilor pe care le cucerea

Tronul persan

Alexandru a fost tratat cu dispreț până acum pentru că a recrutat locuitori ai Asiei care să facă parte dintre oficialii tăi și că a abandonat tradițiile macedonene în favoarea obiceiurilor persane. Acest lucru era incredibil pentru supușii săi. În ceea ce privește religia, nu numai că le impunea zeul macedonean, dar ținea și o jertfă rituală, un sacrificiu în ținutul cucerit pentru a demonstra atitudinea de reverență pentru zeu. Alexandru a realizat cu ce obstacol se confrunta în guvernarea marelui imperiu Persan cu numai o mică minoritate de greci și macedoneni. Dacă le susținea superioritatea pe câmpul de luptă, el avea să trezească antipatia perşilor, ceea ce ar fi dus, în final, la niște condiții dificil de stăpânit. După aceea ar fi făcut orice îi stătea în putință să devină regele legitim al Persiei.

Auzind veștile că inamicul său dintotdeauna, Darius al III-lea, a fost prins de Bessus, Alexandru a pornit cu toată viteza cu o parte din cavaleria sa pentru a-l salva, dar aceasta este încă o dovadă că era obsedat de tronul regelui Persiei. El dorea să-i fie cedat "pașnic". Uzurparea regelui prin putere militară nu era metoda cea mai înțeleaptă și categoric nu i-ar fi atras respectul poporului persan.

Astfel, era bine dacă Alexandru se urca pe tron cât Darius era încă în viață, pentru ca acesta din urmă să facă loc puterii lui. Dar Darius a fost ucis de Bessus, iar ascensiunea lui Alexandru la tron nu era încă încheiată.

Astfel stând lucrurile, Alexandru a declarat că îl va răzbuna pe Darius. El a considerat că aceasta era o ocazie pentru a-și demonstra „loialitatea" față de predecesorul său și de a câștiga bunăvoința poporului persan. Totuși,

▸ Alexandru privind cadavrul lui Darius, aruncat de ucigașul Bessus

O gravură a ceremoniei de căsătorie în masă care a avut loc la Susa. Acest tip de căsătorie comună este o tradiție persană

Mormântul lui Cirus al II-lea, fost rege al Persiei. Mormântul a fost profanat de hoți, dar Alexandru l-a reconstruit

pentru generalii macedoneni ai lui Alexandru, el era controlat ca o marionetă. Ei l-au susținut pe Alexandru în calitate de prieteni și concetățeni și au luptat pentru a doborî dușmanul comun, Persia. De ce își arăta el acum „loialitatea" pentru regele Persiei?

Alexandru era tulburat de atitudinea de „conștiință de castă" a supușilor săi. Pentru el, principiul de superioritate al Greciei ținea de trecut. După ce a cucerit Persia, viziunea lui era cea a unei guvernări peste întreaga lume. El s-a străduit să elimine rezistența și a venit cu politica de unificare a Persiei.

Când a aflat că mausoleul regelui persan Cirus al II-lea a fost profanat, i-a pedepsit pe cei care îl păzeau și a făcut ample reparații. Această demonstrație excesivă de dragoste și respect i-a făcut pe supușii săi să-l poreclească „prietenul lui Cirus".

El a adoptat și tradiția persană a poligamiei și s-a căsătorit cu multe femei, întemeindu-și un harem. Numărul persanilor care lucrau ca ajutoare personale apropiate a crescut de asemenea, fiind angajați până și în garda palatului.

În afară de aceasta, el a depus eforturi pentru a-i face pe supușii săi greci sau macedoneni care guvernau în toată Persia să vorbească persana și să poarte același port. Cea mai importantă parte a „febrei persane" a constat în căsătoriile în masă. În toată Asia Centrală, el a încurajat mariajul între supușii săi și fiicele localnicilor. Mai mult, în 324 î.Hr., pe când se întorcea din expediția sa din India, el a organizat o căsătorie în masă între zece mii dintre soldații săi și femei persane.

Sângele macedonean și grecesc se amestecau iar visul lui de unire între est și vest devenea realitate. Totuși, aceasta era o ignorare completă a voinței macedonenilor pentru satisfacerea propriei agende. Aceasta i-a câștigat multă bunăvoință din partea persanilor, dar mulți dintre macedoneni simțeau un resentiment intens.

Cel Mare a devenit zeu

Alexandru devenise persan, iar supușii lui greci și macedoneni simțeau animozitate față de rege. Pentru a pune paie pe foc, grecii s-au răsculat și ei.

Grecii nu erau mulțumiți de guvernarea macedoneană și au declarat că își retrag sprijinul. Totul a început cu Tracia și apoi, și mai important, s-a întâmplat în statul-garnizoană, Sparta. Grecii au profitat de faptul că Alexandru era departe, în Persia.

Revolta a fost înăbușită de trupele macedonene din Grecia, dar vestea răscoalei i-a încurajat sporirea atașamentului față de Persia.

Macedonia este mai aproape de Persia decât Grecia, iar regele macedonean era conducătorul confederal al Greciei. Ei se luptau cu inamicul Greciei, Persia. Dacă se revoltau, nu exista niciun motiv să fie ținuți sub o aripă protectoare. Ei guvernau Persia, dar nu exista un rege al Greciei.

Alexandru devenea din ce în ce mai izolat de cultura și metodele de guvernare grecești pe zi ce trecea, și se transforma într-un conducător persan.

Nobilul Cleitus i se opunea. El era un prieten din copilărie și îi salvase viața în bătălia de pe Granicus. După cum arată lucrurile acum, vei ajunge un dictator perfect, spunea el. Vei fi respectat de nobilii macedoneni, dar nu mai mult. Totuși, ăsta e efectul negativ al comportării tale. Înfuriat de acest avertisment, Alexandru si-a ucis prietenul cu propria mână.

Având puterea de rege al Asiei în palmă, Alexandru a început să fie asemănat unui zeu. La banchete, se spune că apărea sub înfățișarea zeului Ammon, sau a zeiței grecești Artemis. El îl imita și pe Hercule, cel jumătate om, jumătate zeu, purtând o piele de leu.

▲ Imensele lucrări de inginerie menite să arate puterea conducătorului. Deși nu au fost finalizate înainte de moartea lui Alexandru, piramidele egiptene ar fi trebuit să găzduiască mormântul tatălui său, Filip

„Pământul e în palma mea; tu, Zeus, stapânești Olimpul" sunt cuvintele încrustate în sicriul său.

Astfel, regele care ținea lumea în palmă și-a pierdut sufletul, prietenia și independența, dragostea de țară și, într-un final, s-a ridicat înspre lumea zeilor.

Această imagine a unui erou unic, solitar a fost zdrobită de măreția preocupărilor sale.

◀ Hercule omorând Hidra. Hercule era numit „semizeu", deoarece se născuse ca fiu al regelui zeilor, Zeus, și al unei muritoare

▶ O statuie a lui Alexandru făcută în Egipt. Imediat după ce a cucerit Egiptul, Alexandru a atins statutul de faraon

CEA MAI PUTERNICĂ DIN LUME; ARMATA MACEDONEANĂ „HETAIROI" ȘI „PEZETAIROI"

Cavaleria care își apăra regele cu orice preț

Armata lui Alexandru a luptat împotriva a numeroși dușmani și era mai puternică din mai toate punctele de vedere într-o bătălie. La acea vreme, era cea mai puternică armată din lume. Nu mai e nevoie să spunem că unul dintre motivele pentru care era așa era abilitatea de a conduce fără pereche a lui Alexandru, dar armata sa avea, de asemenea, destule calități pentru a răspunde eficient pretențiilor sale. Una dintre aceste calități era moralitatea înaltă.

În timp ce persanii aveau o armată mult mai mare, Darius era adesea lipsit de cei mai buni. În plus, macedonenii îl urmau întotdeauna pe Alexandru pentru a se asigura că liderul lor nu rămânea izolat. Mai mult, dacă un dușman își îndrepta atacul spre rege, nu aveau nicio ezitare să formeze un scut uman. În bătălia de pe râul Granicus, mulți cavaleri și-au pierdut viața protejându-l pe Alexandru atunci când acesta conducea atacul, așa cum au făcut și gărzile lui formând un cerc în jurul său.

Aceste gărzi ale palatului erau numiți "Hetairoi" însemnând "însoțitori" în limba macedoneană. Aceștia erau fii de nobili, care colindaseră dealurile cu Alexandru în copilărie și cu care construiseră o prietenie strânsă. Acest tip de relație era resortul puterii lor feroce în momentele de criză. Erau întotdeauna alături de Alexandru, atacând înainte, în fruntea șarjei.

Curajosul general, Seleucus, care putea omorî o vacă cu mâinile goale, generalul Antigonus, care avea un singur ochi, și prietenul cu care studiase, Ptolemeu, aveau să împartă, mai târziu, imperiul lui Alexandru. Foștii generali „hetairoi" au recreat dinastiile.

▲ Soldați persani sculptați în basorelief. Și persanii aveau o trupă de gărzi ale palatului, numiți „Nemuritorii"

Infanteriștii cu sulițe lungi

Principala forță armată a Macedoniei era, de asemenea, diferită de a celorlalte țări. Aveau o relație specială cu regele lor și erau numiți „Pezetairoi" însemnând „însoțitori pe jos". Ei nu împărtășeau o prietenie adevărată cu regele, deși acesta îi aduna înainte de luptă pentru a-i încuraja și purta, ca regulă, aceeași armură ca și infanteria când se antrena cu ei. Din aceste cauze, infanteria a construit un puternic sentiment de loialitate și de înrudire cu regele.

Armata macedoneană era, de asemenea, bine echipată cu armament. Din perioada de reformare a armatei din timpul lui Filip, infanteriștilor li s-au dat sulițe de șase metri lungime, de două ori mai lungi decât ale oricărei alte armate din lume. Greutatea lor făcea să nu poată fi ținute doar cu o singură mână, dar eficacitatea lor era nemăsurată.

În acele vremuri, trupele de infanterie luptau în flancuri. Dacă soldații erau în formație de luptă, strângeau rândurile atât de mult încât umerii lor se atingeau, și atacau cu sulițele îndreptate înainte. Această formație arăta exact ca un arici.

În bătălii, flancurile se încăierau și luptau până la final. Astfel, lungimea sulițelor pe care le foloseau era foarte importantă, iar armele lungi ale macedonenilor făceau ca dușmanii lor să fie mai degrabă trași în țeapă, decât răniți.

◄ Un tablou din secolul al XVII-lea reprezentând atacul cavaleriei. Călăreții erau toți prietenii lui Alexandru

Profesioniștii războiului

Armata macedoneană era formată din soldați profesioniști, dar în acea perioadă aceasta era o idee revoluționară. Armata grecească era formată din voluntari, iar persanii au inițiat sistemul încorporării. În ambele cazuri, aceștia nu erau soldați specializați. În contrast, macedonenii se antrenau în fiecare zi și astfel abilitățile lor de luptă perfecționate îi făceau să fie deasupra celorlalți.

Totuși, secretul forțelor lor consta în relația strânsă cu regele. Chiar dacă persanii aveau o gardă a palatului, nu era nicio șansă să fie prieteni la fel de apropiați cu regele lor. Din acest motiv, voința de a lupta a celor două armate era foarte diferită și rezultatul a fost o mare victorie macedoneană. Exact această voință de a lupta era cea care stabilea în principal victoria într-o bătălie clasică.

Stelele strălucitoare ale istoriei antice care luminează legendele

Alexandru întotdeauna a aspirat să devină erou, iar regele neîmblânzit a devenit el însuşi subiect de legendă. Multe personaje au apărut în aceste poveşti...
Mari filosofi, care cercetau fără încetare totul în cer şi pe pământ, duşmani de moarte comandând armate în retragere şi descendenţii frumoşi ai comandanţilor renumiţi...
Aceşti bărbaţi erau cuceritori brutali îmbogăţind povestiri colorate.
Astfel, viaţa lui Alexandru cel Mare a devenit punctul central pentru istoria antică.

Tutorele personal căruia prințul năzdrăvan îi făcea zile grele

Aristotel (384 î. Hr.-322 î. Hr)

Aristotel s-a născut în Macedonia și, la vârsta de șaptesprezece ani, a intrat în academia lui Platon din Atena. El era considerat „Părintele învățăturii" deoarece era interesat de o mulțime de subiecte, cum ar fi filosofia, stabilindu-și cercetările pe fundamentele acestei științe. În domeniul biologiei, a descoperit faptul că delfinul este un mamifer. În fizică, a fost fondatorul teoriei celor patru elemente – focul, pământul, aerul și apa. A dat numele „modelului aristotelian" în astronomie, care spunea că Pământul este în centrul universului. A descoperit că Pământul este rotund după ce a observat o eclipsă. Un mare număr din aceste descoperiri au fost demonstrate în timpurile moderne. Totuși, de-abia în Renaștere, savanții din Europa au stabilit opera sa ca bază pentru cunoașterea științifică. El și-a contrazis profesorul, pe Platon, în ce privește teoria ideilor și a creat agitație în cercurile politice cu ideea sa că democrația grecească era, de fapt, un monopol.

Aristotel, care devenise renumit în întreaga Grecie, a fost invitat înapoi în țara natală de Filip al II-lea pentru a fi tutorele fiului său. Există o teorie conform căreia această decizie a fost sprijinită de faptul că Aristotel era fiul doctorului de la palat al bunicului lui.

Înțeleptul Aristotel i-a transmis prințului de treisprezece ani o bogăție de cunoștințe. L-a învățat limbi străine, începând cu latina, ebraica și babiloniana, „mersul stelelor", arta retoricii, i-a arătat disecția broaștelor și cum înoată un calamar. Alexandru a câștigat un mare respect pentru filosof. Cu toate acestea, Aristotel a dat greș în ce privește predarea filosofiei și a politicii, căci prințul abia studia aceste domenii. Aristotel îi găsea scuze, spunând "Un băiat neexperimentat nu are cum să fie interesat de politică".

Aristotel l-a învățat pe Alexandru că un monarh trebuie să acorde importanță simțului onoarei. Tot el a spus „Cei care sunt împotriva grecilor sunt ca niște animale". Alexandru spunea despre tutorele său „Un filosof dintr-o bucată".

La patruzeci și nouă de ani, el s-a întors la Atena pentru a stabili Academia Luciană, unde a educat mulți elevi până la moartea sa la șaizeci și doi de ani.

REȚEAUA DE LEGĂTURI PERSONALE

Stăpân și servitor / Comandant / Succesor
Cei care îl respectau pe Alexandru
Cei pe care îi respecta Alexandru
Dușman

Cleopatra a VII-a

Hanibal

Aristotel

Cirus II
(Circa 600 î.Hr–529 î.Hr)
Primul rege al Imperiului Persan. A cucerit țară după țară, cum ar fi Libia și Neo-Babilonia. Alexandru i-a purtat un mare respect și a ordonat să i se refacă mormântul.

Ptolemeu
(367 î.Hr-283 î.Hr)
Prietenul din copilărie al lui Alexandru și mai apoi general macedonean în expediția spre Est. S-a alăturat consiliului egiptean și a creat Regatul Egiptului, după moartea lui Alexandru.

Darius III

Antigonus
(382 î.Hr-301 î.Hr)
Un general macedonean din timpul regelui Filip. După moartea lui Alexandru, imperiul divizat nu a putut fi reunit și el a creat o nouă dinastie macedoneană, împreună cu fiul său.

Iulius Cezar
(100 î.Hr-44 î.Hr)
Politician și general roman. El a pus bazele imperialismului, dobândind o mare putere prin tulburări civile. El a vizitat mormântul lui Alexandru și și-a dorit cu ardoare succese similare.

Seleucus
(358 î.Hr-280 î.Hr aprox.)
General macedonean. După expediția din Est, a devenit guvernatorul Babilonului și a stabilit regatul Siriei pornind de la orașul capitală.

Homer

Diogene

Napoleon
(1769–1821)
Generalul și împăratul francez care a condus armata într-o expediție în jurul Europei. Îi plăcea să citească povești despre rege și se spune și că avea camera personală decorată cu tablouri ale lui Alexandru cel Mare.

▲ Personalitățile din casetele pe fundal gri sunt prezentate în detaliu în acest articol.

Regele care a pierdut totul în favoarea agresorului

Darius al III-lea (380 î.Hr–330 î.Hr)

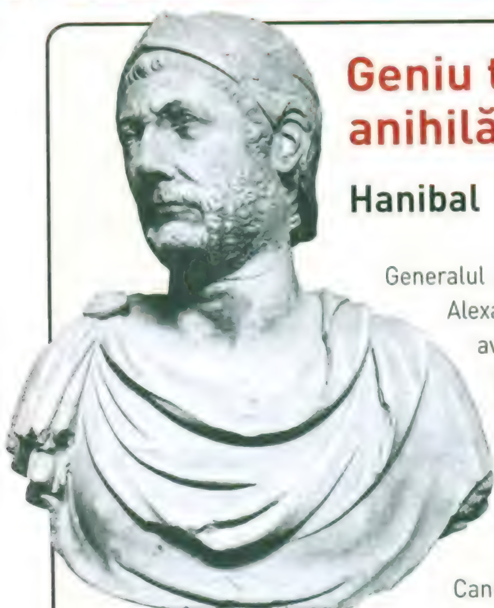
Darius al III-lea a suferit înfrângeri succesive în războaiele purtate cu Alexandru. Când a fost în sfârșit deposedat de țara lui, impresia era aceea a unui rege inactiv și enervant, dar el nu a fost un tiran sau un conducător nesăbuit. Istoricul Arrianos l-a lăudat cu fraza: „Nu a făcut greșeli în multe privințe, cu excepția războiului". Dacă ar fi trăit în timp de pace, probabil că nu ar fi avut o viață atât de dramatică.

Darius a fost o rudă îndepărtată a regelui Persiei și a devenit al treisprezecelea rege care a primit coroana, atunci când un eunuc tiranic l-a suprimat pe succesorul cel mai important la tron. A devenit rege în 336 î.Hr, în același an în care Alexandru este încoronat. Imediat după aceea, Darius a redat puterea instituției regelui executându-l pe eunuc și arătându-și abilitatea de a conduce după înăbușirea revoltei din Egipt.

Cu toate acestea, el era un amator în ceea ce privește războiul. Există un document privind o luptă corp la corp purtată de el și privind îndeplinirea îndatoririlor de general de dinainte de a deveni rege, dar cercetătorii resping aceste povești ca fiind invențiile regelui. Ghinioanele lui Darius ar trebui numite norocul acestui zeu al războiului, Alexandru.

Ghinionul l-a urmărit și după moarte. Ca urmare a poveștilor exagerate privind comportamentul lui abominabil când și-a abandonat soția și copii în timpul bătăliei de la Issos, a dobândit imaginea unui laș autentic. Există, de asemenea, o teorie conform căreia era pur și simplu un om crud, dar nu există nicio dovadă solidă care să o susțină.

După bătălia de la Gaugamela, a stat într-un palat din inima Persiei, dar nu doar pentru a se ascunde. Se pregătea să își recupereze pământul pierdut și, odată cu el, onoarea. Totuși deja mulți dintre subordonații lui își pierduseră încrederea în el și au plecat făcând ca protecția lui personală să fie insuficientă. Astfel se explică preluarea puterii de către generalul Bessus, care s-a încheiat cu asasinarea lui Darius și cu abandonarea corpului său în anul 330 î.Hr. Mai apoi, Alexandru a recuperat cadavrul și i-a amenajat locul de veci în mormântul lui Achaemenes din Persepolis.

Geniu tactic și generalul care a perfecționat teoria anihilării

Hanibal (247 î.Hr–183 î.Hr)

Generalul cartaginez, Hanibal, în timp ce vorbea cu generalul roman Scipio, susținea că a fost elevul lui Alexandru. Și a mai spus că probabil l-ar fi depășit pe Alexandru ca și celebritate militară, dacă nu ar fi avut parte de o înfrângere atât catastrofală cauzată de Scipio în bătălia de la Zama. Din cuvintele lui, se apreciază că studiase și dezvoltase tehnicile de luptă ale lui Alexandru.

Armata lui Hanibal adopta din caracteristicile planurilor de bătălie ale lui Alexandru, după cum o cerea situația. Aceasta a renunțat la tactica pe formații, în care infanteria se lupta cu infanteria, cavaleria cu cavaleria, pentru o strategie complet liberă, combinând cele două grupuri.

Hanibal a împins lucrurile mai departe, folosind avantajul vitezei călăreților pentru a contura o strategie a anihilării perfecte. In 216 î.Hr., el a demonstrat eficiența acestei tactici în bătălia de Cannae.

Hanibal era fiul unui general din înfloritoarea țară comercială a Cartaginei, în vestul Mediteranei. Cartagina și-a bazat viitorul pe creșterea hegemoniei ei în Mediterana, și a purtat trei Războaie Punice cu romanii. În cel de-al doilea război, Hanibal a moștenit reputația tatălui său și a dus o luptă dură. El a părăsit Spania, care aparținea Imperiului Cartaginez la vremea respectivă, și și-a condus armata peste Alpi pentru a invada peninsula italiană. La început, cartaginezii au suferit o serie de înfrângeri, dar curând au compensat prin victoriile lor succesive, ajungând, la un moment dat, să ducă Imperiul Roman aproape de dispariție.

Totuși, politicienii cartaginezi au ezitat să trimită o ultimă serie de întăriri și, astfel, au pierdut momentul favorabil. Astfel se explică faptul că romanii și-au refăcut forța militară și au răsturnat repede situația în Cartagina. Hanibal s-a întors într-o goană nebună să protejeze Cartagina și a fost înfrânt în bătălia de la Zama de către Scipio „Africanul", care a folosit strategia lui Hanibal în avantajul său.

Mai apoi, Hanibal a fugit spre estul Mediteranei, dar romanii au perseverat în urmărire, omorându-l, într-un final, prin otrăvire.

Ultima regină a imperiului lui Alexandru

Cleopatra a VII-ea (69 î.Hr–30 î.Hr)

După moartea lui Alexandru, imperiul a fost divizat în trei părți de către generalii săi. Acestea erau Imperiul Seleucid al Persiei, Imperiul Ptolemaic al Egiptului și Imperiul Antigonid al Macedoniei. Siria și Macedonia au căzut amândouă pradă expansiunii dramatice a Romei, făcând din Egipt singurul teritoriu rămas. Cleopatra avea să fie ultima regină a Imperiului Ptolemaic.

Cleopatra a VII-a s-a căsătorit cu fiul cel mai mic al lui Ptolemeu al XII-lea în 51 î. Hr. și au domnit împreună în Egipt. Cu toate acestea, ea nu a avut relații prea cordiale cu fratele ei mai mic, care i-a luat tronul doi ani mai târziu.

În jurul acestei perioade, un război civil a izbucnit în Roma, și s-a dat o bătălie între Cezar și Pompei. Cleopatra și-a urmărit oponentul politic, Pompei, pentru a încerca să se apropie de Cezar. Cezar a devenit captivat de frumusețea ei rară și cei doi au devenit amanți. El a zdrobit facțiunea lui Pompei și, ca urmare, Cleopatra a fost repusă în poziția ei de regină. Mai târziu, ea i-a născut un fiu lui Cezar, dar acesta din urmă a fost asasinat în anul 44 î. Hr. În testamentul său, Cezar își desemna succesorul ca fiind fiul său adoptiv, Octavian (care avea să se numească mai târziu Augustus), căci Cleopatra nu mai născuse un al doilea fiu. În jurul acestui moment, reprezentantul lui Cezar, Antoniu, a vrut să își unească forțele cu Octavian și să obțină o parte din pământ în triumvirat și, în același timp, să se folosească de forță. Cleopatra și-a oprit privirile asupra lui Antoniu și cei doi s-au căsătorit. Ulterior, Antoniu a strâns o armată pentru a-l răsturna de la putere pe Octavian, dar dorința lui de a lupta a fost vlăguită de dragostea pentru Cleopatra. El a ales o strategie slabă și apoi și-a părăsit trupele în timpul luptei, înainte de a pierde bătălia navală de la Actium.

In 30 î.Hr., Alexandria a fost cucerită de Octavian și Antoniu s-a sinucis. Cleopatra s-a sinucis lăsându-se mușcată de o viperă.

Astfel, dinastia Ptolemaică a fost răsturnată și Egiptul a devenit o parte din Imperiul Roman, prin aceasta, imperiul lui Alexandru luând sfârșit.

Filosoful care a cerut „soarele" de la cuceritor

Diogene (412 î.Hr–323 î.Hr)

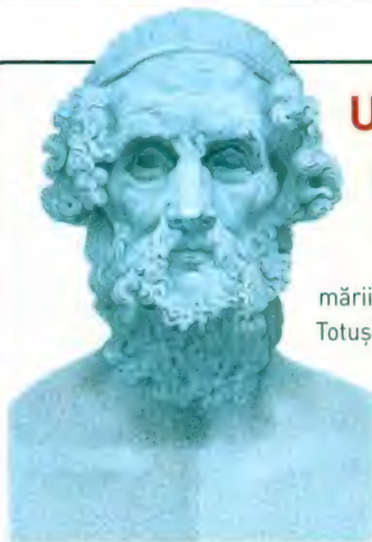
În orașul Atena trăia un bătrân care locuia într-un pithos (vas mare de ceramică) spart. Nu lucra și-și petrecea toată ziua stând la soare, ca un cerșetor. Într-o zi s-a apropiat de el un nobil. Era Alexandru, împreună cu o parte din supușii săi. Cu puțin timp în urmă auzise zvonuri despre bătrân, iar acum îl vizita din curiozitate. I se făcu milă de omul îmbrăcat în zdrențe și-i spuse: „Cere-mi ce vrei. Îți dau orice." Iar bătrânul îi răspunse: „Atunci pleacă, te rog. Îmi iei soarele." Alexandru, surprins de dezinteresul acestuia pentru cele lumești, îi spuse: „Dacă n-aș fi Alexandru, atunci mi-aș dori să fiu Diogene."

Diogene a reușit să atingă idealul fericirii în singurătatea vieții de sărac. Îi privea cu scepticism pe învățații care cercetau cu ardoare științele sau sistemele de reformă politică opunându-le acestora idealul său de viață simplă, autentică. Împreună cu discipolii săi a întemeiat școala filosofică a cinicilor, termenul de „cinic" avându-și rădăcinile în cuvântul grec Kyon, care însemna câine. Din cauza modului în care cerșea atunci când îi era foame și nu se sfia să mănânce resturi aruncate în drum, Diogene a primit porecla „Câinele".

Cunoscut și sub numele de „Socrate cel nebun", Diogene este eroul multor legende. Auzind odată cum Platon îl descria pe om ca pe un „biped fără pene", Diogene a jumulit un cocoș și l-a numit „omul lui Platon". Altă dată, a falsificat monede (conform „voinței zeilor") și a fost exilat din oraș.

Acest tip de atitudine, pasivitate lipsită de egoism, se aseamănă cu Daoismul chinez. Totuși, spre deosebire de Daoism, care a devenit una dintre principalele două școli de gândire ale Confucianismului în China, Cinismul nu a rămas decât o sectă neobișnuită, astfel că nu a devenit niciodată un curent de gândire în vest.

Diogene nu rămânea într-un singur oraș, ci se plimba cu vasul său spart pe oriunde mergea. Se bănuiește că a fost vândut ca sclav de către un negutător înainte să-și petreacă ultimii ani pe tărâm străin.

Un tânăr rege visând la eroi legendari

Homer

Încă de tânăr, Alexandru aspira să devină un fel de Ahile, un erou mitic născut din regele grec Peleu și zeița mării, Thetis. El credea că dacă își trăiește viața urmând exemplul acestui erou ar putea să se identifice cu el. Totuși, nu era decât un grăunte de adevăr în legenda lui Ahile. Povestea lui e depănată de poemul „Iliada".

„Iliada" este opera autorului grec Homer. Se presupune că acesta s-a născut în cea de-a doua jumătate a secolului al optulea î.Hr. și nu se cunoaște cu exactitate când a murit.

Ahile este personajul principal al legendei despre Războiul Troian dus între Grecii care locuiau în cetatea Troiei, situat în Asia mică. Eroul fusese crescut de un centaur (jumătate om, jumătate cal) și avea un trup oțelit, dar a fost răpus când a fost lovit în punctul său vulnerabil, „călcâiul lui Ahile".

După ascensiunea sa la tron, Alexandru a vizitat orașul Troia și se spune că s-a dus să pună flori pe mormântul lui Ahile. „Iliada" era o adevărată comoară pentru el. Auzind zvonul că Alexandru purta o cutiuță cu el în fiecare zi, Darius l-a întrebat pe acesta: „Ce porți cu tine?" La care Alexandru a răspuns printr-un singur cuvânt: „Iliada".

Homer s-a născut în regiunea coastei de vest a Asiei mici și a călătorit prin toată Grecia recitând poemul său, „Iliada". Se spune că poetul era orb.

„Iliada" reprezintă, împreună cu celălalt poem al lui Homer, „Odiseea", care povestește despre vremurile de după Războiul Troian, cele două capodopere ale literaturii grecești antice. Totuși, există o teorie conform căreia „Odiseea" a avut un alt autor. Cercetătorii de mai târziu au constata că „Iliada" prezintă o poveste neverosimilă și că Războiul Troian a fost inventat, existând chiar nenumărate sugestii legate de faptul că sub numele lui Homer se ascund, de fapt, mai mulți autori. În Troia au fost descoperite mai târziu o serie de artefacte care reprezentau povestea scrisă de o persoană în legătură cu bătălia, astfel că „Iliada" a primit în acel moment o explicație științifică. În ciuda acestui lucru, controversa nu s-a stins și, până în zilele noastre, nu s-a descoperit încă nicio dovadă care să confirme întru totul existența lui Homer, astfel că evenimentele rămân un mister.

Imperiul trecător şi grecul din antichitate care a devenit legendă

Naşterea imperiului lui Alexandru a marcat începutul unui amestec de civilizaţii nemaiîntâlnit până atunci. Spiritul Greciei şi al Asiei s-au unit pentru a forma un nou curent, numit Elenism. Totuşi, acest val a fost de scurtă durată. Conflictul intern dintre urmaşii lui Alexandru a permis duşmanilor să ducă Imperiul la pieire. N-a rămas decât o legendă. Nu după mult timp, din aceste poveşti s-au născut noi eroi ai generaţiilor trecute.

Cultura elenistă şi globalizarea

IMPERIUL LUI ALEXANDRU a înlăturat barierele dintre Grecia și civilizația răsăriteană. Grecii, care până atunci fuseseră înghesuiți pe tărâmul îngust al coastei mării Egee, traversau acum în număr mare hotarele, răspândindu-și mărfurile, arta și cunoștințele și în Asia.

Ca urmare, s-a născut o nouă cultură, Elenismul, care însemna „influență greacă" și reprezenta amestecul dintre cultura greacă și culturile asiatice. Elenismul a cuprins toate colțurile imperiului lui Alexandru. Stilul arhitectonic grec poate fi observat la clădiri și statui construite în Asia mică, Persia, Egipt și chiar Gandhara.

◂ Un obiect străvechi descoperit în extremitatea estică a imperiului lui Alexandru, la Gandhara. Statuia lui Budha a influențat arta greacă

Deși nu-l preocupa foarte mult răspândirea culturii grecești în est, Alexandru însuși a contribuit la răspândirea Elenismului prin construirea de orașe în stil grec și macedonean și transformând limba greacă în limba curentă de comunicare în palatul său și printre trupele sale. După moartea sa, urmașii lui Alexandru au continuat să impună cultura greacă, accelerând evoluția acesteia. Influxul de cultură greacă a condus la renașterea civilizației asiatice, care dădea semne de slăbiciune la acea vreme, astfel că aceasta a fost readusă în centrul lumii.

Cea mai puternică influență s-a manifestat asupra Egiptului. Procesul de dezvoltare s-a concentrat în jurul Alexandriei, prin construirea unui far impresionant și a unei biblioteci care au transformat orașul în cel mai important din lume din punct de vedere cultural și economic.

Mai târziu, Asia a influențat, la rândul ei, Grecia. Învățăturile budiste din India au pătruns în civilizația greacă prin texte cum ar fi „Întrebările Regelui Milinda".

Astfel se crea o legătură între principalele civilizații din India, Orientul mijlociu și Grecia, care nu se întâlniseră până atunci.

Știința a venit din Grecia, filosofia din India și o bogăție de produse din Orientul Mijlociu. Aspectul superior al fiecărei civilizații a influențat noua arie culturală oferind un stimul semnificativ.

▸ Farul construit în golful Alexandria în Egipt

Cu toții aveți un părinte comun

Alexandru a fost fondatorul globalizării. In 324 î.Hr., s-a adresat tuturor celor care îl priveau cu fraza „Cu toții aveți un părinte comun", într-un jurământ care a fost făcut într-un oraș numit Opis. Nașterea unei națiuni unite mondiale a fost baza globalizării. Astăzi, această realitate este încă îndepărtată, dar mulți oameni din sfera religiei și idealiștii cred că acesta este idealul. Există, de asemenea, economiști care susțin meritele unificării.

Cât de magnifică ar fi lipsa granițelor de pe harta lumii... aceasta ar fi fost realitatea visului lui Alexandru; o lume-națiune.

◂ Un portret a lui Ptolemeu pictat la începutul secolului al XIX-lea

▾ Un tablou de la începutul secolului al XX-lea, reprezentând biblioteca din Egipt. Clădirea se lăuda cu o colecție de 700.000 de volume

Colapsul imperiului internațional

După moartea lui Alexandru, persoanele influente au luptat nebunește pentru bogăția imperiului lui. Consiliul a trimis generalii la baze independente una de alta. Ptolemeu stăpânea Egiptul, Lisimachus Tracia, Cassandru Macedonia și Seleucus Siria.

Generalul Antigonus și fiul său, Demetrius, au luptat, de asemenea, pentru a obține un imperiu unit. Tatăl și fiul au dus lupte puternice din cetățile din Asia Mică împotriva alianței lui Lisimachus, Cassandru, Ptolemeu și Seleucus. In 301 î.Hr., totul s-a încheiat prin împărțirea imperiului lui Alexandru în trei țări elenistice numite Siria, Egipt și Macedonia.

Luptele nu s-au încheiat după aceea, ducându-se războaie pentru cea mai mică bucată de pământ pentru încă două sute de ani. În acest timp, romanii au apărut în vestul Mediteranei, iar dinastia Mauriană s-a ridicat la putere în Est, exercitând presiune asupra acestor trei țări. În plus, o nouă națiune, Partia, a apărut în Podișul Iranian, solicitând apărarea persană. Din acest motiv, luptele nu au încetat și forța națională a intrat repede în declin.

Macedonia a căzut pradă, într-un final, Imperiului Roman în rapidă expansiune, care l-a înfrânt pe Hanibal în Cartagina, în 168 î.Hr. Siria i-a urmat, deschizându-le poarta romanilor în 63 î.Hr., din cauza pierderii din forță după conflictele cu parții.

Singura prestație bună a fost cea a dinastiei ptolemaice în Egipt. Capitala, Alexandria, a înflorit ca centru al comerțului pe Mediterana și s-a construit un far mare în port. A devenit, de asemenea, centru educațional, cu o bibliotecă imensă deținând zeci de mii de cărți.

Totuși, atacurile romane s-au întețit și dinastia le-a căzut pradă în anul 30 î.Hr. Acesta a fost sfârșitul erei helenistice.

▲ Un tablou din secolul al XV-lea înfățișându-l pe Alexandru pescuind într-o cușcă sub apele mării

Astfel, averea strânsă de Alexandru cel Mare a fost risipită pe parcursul a trei sute de ani.

După aceea, regiunea ocupată de imperiul lui Alexandru a fost împărțită între romani și parți. Bătăliile înverșunate dintre cele două țări au continuat, ceea ce a dus la închiderea strictă a granițelor astfel încât mobilitatea oamenilor și schimburile culturale au devenit dificile. Astfel, încă o dată a existat diviziune între Europa și Asia.

Erou de legendă

Sfârșitul epocii eleniste și colapsul imperiului. Ceea ce a creat Alexandru era acum pierdut, dar viața sa era încă prezentă în amintirea oamenilor. Acest folclor era în mare măsură exagerat și foarte greu de crezut, dar în timpurile străvechi oamenii, în majoritate superstițioși, considerau adevăr chiar și cele mai incredibile lucruri, iar povestirile dăinuiau pentru mult timp.

Se spunea că Alexandru ar fi fost fiul regelui Egiptului. Se povestea că a cucerit Roma și Cartagina. Că a întâlnit giganți, oameni fără cap și alții cu șase brațe și șase picioare. Că după ce a fost înghițit de un pește uriaș, a fost scuipat afară. Că a călătorit în ținuturi acoperite în întregime de întuneric, unde soarele nu strălucea niciodată. Că a zburat pe spatele unei păsări imense. Că a vorbit cu o zeiță amazoană.

Europenii și locuitorii Orientului Mijlociu erau încântați de aceste povestiri și erau extaziați că a existat un bărbat care putea să treacă dincolo de

◄ O pictură murală din secolul 10 înfățișându-l pe Alexandru zburând cu doi vulturi

ceea ce era considerat posibil din punct de vedere omenesc.

Alexandru a devenit, de asemenea, standardul cu care voiau să se măsoare alți cuceritori care au trăit după el. Conducătorul Imperiului Roman, Iulius Cezar a citit povestirile despre Alexandru și se spune că a căzut la pământ plângând când a citit fragmentul care descria moartea mentorului său. Despre împăratul roman Caracalla, care a construit renumitele băi, se spune de asemenea că l-a admirat pe Alexandru. Generalul cartaginez, Hanibal, a studiat și el bătăliile lui Alexandru și chiar și azi aceste strategii sunt considerate de valoare.

Influența lui a continuat în epoca modernă. Napoleon și-a decorat camera personală cu portretul lui Alexandru, iar Hitler vorbea și el în discursurile sale despre expansiunea estică a lui Alexandru, asemănând imperiul persan cu Rusia și pe macedoneni cu germanii.

Așa cum Alexandru a năzuit să îl transceadă pe Ahile, toți au devenit frenetici dorind să depășească ceea ce realizase Alexandru. De fiecare dată, acest fapt a dus la războaie și certuri în întreaga lume.

Totuși, luptele nu s-au încheiat întotdeauna doar cu distrugeri. La fel ca noua cultură ce s-a născut din cuceririle lui Alexandru, evenimentele tragice din anii ce au urmat au dat naștere la progres. Și au creat legende.

Un erou se naște dintr-un erou.

Astfel, adevăratul om care a devenit părintele eroului a fost Alexandru cel Mare.

▸ Armata germană invadând Uniunea Sovietică în 1941. Și Hitler a încercat să-l depășească pe Alexandru

▾ Generalul cel mai orientat spre politică al Romei Antice, Cezar, și-a stabilit propria conducere, punând bazele Imperiului Roman. În acest tablou din secolul al XIX-lea, Cezar vizitează mormântul lui Alexandru

▴ O imagine din secolul al XVIII-lea, înfățișându-l pe Alexandru vizitând mormântul eroului său, Ahile, la Troia

100 DE PERSONALITĂȚI

Oameni care au schimbat destinul lumii

ALEXANDRU CEL MARE

ISSN 1791-0765

9 771791 076000 11

DeAGOSTINI